MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ ŽURNALAS

1926 M. SAUSIO MĖN. 1 Nr.

TURINYS

		psl.
1.	*Neris.* A. A. T. Spudaitei (eilėraštis) . .	3
2.	*Neris.* Aguonėlė	3
3.	*Gvaizdzikas.* Iš sapnų karalijos . . .	4
4.	*Skatikėlis.* Burtužiai	5
5.	*Ramūnas.* Raudona rožė	10
6.	*Paukštelis Juozas.* Kryžius	12
7.	*E. Hello.* Kasdieninės mūsų Duonos duok mums šiandieną.	20
8.	*Gr. Valančius.* Kalėdų mintys . . .	24
9.	*Prof. Dr. J. Totoraitis.* Inkvizicija . .	28
10.	*M. Gustaitis.* Jaunime, į talką! . . .	39
11.	*Braškutis.* Del turinio ir formų . . .	42
12.	*V-a.* Moteriškumas ar vyriškumas . .	45
13.	*J. Grinius.* A. A. Teklė Spudaitė . .	49
14.	*A. Valaitis.* A. A. Emilija Lelešaitė . .	51
15.	*K. A-nis.* A. A. Juozas Briaukus . .	51
16.	Mūsų veikimas	52
17.	Ateitininkų gyvenimo kronika . . .	59
18.	Knyga ir menas	58
19.	Padėkos	62
20.	Rimčiausios žinios	63
21.	Laiškas į Redakciją	63
22.	Pranešimai ir Redakcijos atsakymai . .	64

KOSMOS

Gamtos ir šalimų mokslų laikraštis

1926 m. eina kas mėnesis nemažiau kaip po 40 pusl. Per metus išeis nemažiau kaip 30 lankų (480 pusl.) didelio formato.

1-sis šių metų Nr. išeina sausio m. pabaigoj; po jo netrukus išeis ir paskutinis praeitų metų susitrukdęs numeris.

Šiems metams „Kosmo" kaina **25 litai,** pusei metų 14 lt.

Prenumeratai siųsti adresas: „Kosmo" Administracijai, Kaune, Rotušės Aikštė Nr. 6.

Ateitininkams įsidėmėti!

Ateitininkų Moksleivių Kuopoms ir Ateitininkų Studentų Draugovėms bei jų Sekcijoms **„Kosmo" prenumeravimas savo knygynėliams bent po vieną ekz. yra būtina pareiga.**

Atskiriems moksleiviams ir studentams „Kosmo" prenumeratos kaina nuleidžiama: metams 20 litų, pus. met. 10 litų.

ATEITIS

MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ ŽURNALAS

XVI METAI

KAUNAS — — — — — — — — — 1926

A. A. T. Spudaitei.

I

Gęsta, gęsta žiburėlis. —
Ji atslinko, kaip vagis —
Ji įslinko, kaip šešėlis
Pro užudaras duris.

Glostė rytas baltą žemę
Žvilgiu saulėtu, jaukiu.
Verkė širdys — pasigedo
Jos žvaigždėtųjų akių.

Ne, nerasit — neieškokit!
Nebešaukit — neišgirs!
Jūs šaukimai, jūsų raudos
Kurčioj tuštumoj numirs.

Nukirsti keliai, takeliai —
Niekad nepareis namo
Iš tenai, kur baltos pilys
Kiparisų glūdumoj.

II

Aguonėlė.

Saulės grožiu nematytu
Pražydėjo aguona.
Ar jai džiaugtis jaunu rytu?
Ar nukristi su diena?

Iš už jūrių tolimųjų,
Iš nežinomų kraštų
Atplasnojo Juodas vėjas
Ant laukų gėlėms puoštų.

Jis papurtė jauną gėlę,
Kur liepsnojo pakely. —
Pabučiavo aguonėlę...
Ir nuskrido sau toli...

Kas atmins, kad čia liepsnojo
Aguonėlė rytmety! —
Jau po vasarėlės kojų
Šypsosi žiedai kiti.

Gal drugelis margasparnis
Aguonėlės pasiges?...
Bet ir jis žiedų jūružėj
Kitą gėlę susiras.

Gvaizdzikas

Iš sapnų karalijos.

Sudiev, sapnų vylinga karalija!
Sudiev, rasoti vasaros rytai!
Ir jūs, žemčiūgai — jumis lijo
Ugningi saulės spinduliai.

Jie šaltą rasą pamylėjo —
Pasnėrė jon gilus žvilgsnys —
Šviesiu ji deimantu blizgėjo...
Tik greit užgęso tas šypsnys.

Sudiev, tas mielas sutikimas
Su taip užkaitusiu žvilgsniu...
Ir tas galingas įkvėpimas...
Vien bus ilgėtis meilesniu.

Sudiev, sapnų vylinga karalija!

Burtužiai.

Linksmą žemę
Saulė šviečia;
Pirkioj dunda
Staklužėlės,
O daržely
Tarp bijūnų
Auga rūtos,
Gvazdikėliai...
Užu pirkios,
Ant kalnelio,
Traukia bėris
Žagružėlę;
Paskui eina
Sau dainuodams
Jaunas, tvirtas
Artojėlis.
Vyturiukas
Čyruonėlis
Traukia dainą
Nuo pat ryto,
O sodely,
Ant šakelės,
Paulbuoja volungėlė.
Bet nežino
Bernužėlis,
Kad staklužių
Audėjėlei
Trūksta gijos,
Dainos liūdnos,
Nes pamilo
Artojėlį;
Jis nežino
Betgi jaučia:
Jojo širdį
Pirkion traukia.
— Te širdužė
Sau ir jaučia,
Bet palauks ji
Vakaružio,
Kai, vėjeli,
Nebepūsi,
Volungėle,
Neulbuosi,
Vyturėli,
Nečyruosi,
Kai, kaitrioji
Saulužėle,
Slėpdamosi
Vakaruose
Lauko žiedus
Ir žolelę
Perlais, auksu
Išsagstysi,
Kai, mėnuli,
Iš rytužių
Ką nugirdęs
Nesakysi,
Kai jaunoji
Mergužėlė
Eis palikus
Staklužėles
Į šaltinį
Vandenužio
Laistyt savo
Rūtytužėms.

— — —

Bet patiko
Artojėlis
Ne tik staklių
Audėjėlei:
Jį pamilo
Raganėlė;

Ir pamilo,
Ir sumanė
Pavilioti
Vargšą jauną
Dar vėjeliui
Nenurimus,
Dar paukšteliams
Tebečiulbant,
Dar saulelei
Tebešviečiant,
Dar mėnuliui
Netekėjus,
Dar mergelei
Vandenužio
Nebeėjus.
Dunda, dunda
Staklužėlės,
Barška skietas
Siūlai šniokščia;
Tuoj už lango
Laumės kalba.
Štai ir girdi
Audėjėlė
Laumės tėvą
Balsužėlį:
— Dar saulutei
Nesileidus
Eis pas savo
Mergužėlę
Jaunas lauko
Artojėlis.
Duos jiems gerti
Žalio vyno
Raganužė.
Tam vynužy
Bus įpilta...
Kas gers pirmas—
Nelaimingas,
Nes reiks ožiu
Bėginėti;
Jei įspėtų
Jį jaunoji,
Tai negėrus
Oška bliautų...

— — —

Ką darys ji,
Ar įspėsi:
Ar tylės ji,
Tai kad tektų,
Kur akmens tur
Širdy šlykščią,
Kad pavirtęs
Ožiu šoktų?..
Ar tars žodį,
Ir pati ims
Ožka bliauti,
Kad bernužis
Žmogus liktų?..
Vos tik saulė
Nusileido,
Tuoj mergelė
Į daržėlį.
Dar mėnulis
Tik pakilo,
Ir bernužis
Čia pat stovi,
O gėlelės,
Kad nedrystų
Kas sakyti
Įsias klausius,
Svyro žiedus
Užsidarę,
— Mergužėle
Mylimoji,
Noriu tarti
Meilės žodį
Nekalbėtą.
Dar mergužė
Tik paraudus
Kalba savo

Meilužėliui,
Kad ir jiji
Myli, kenčia,
Tuoj per tvorą
Juodaakė
Tiesia vyno
gerti taurę
Del vienybės —
Kad jų meilė
Nepairtų.
O bernužis
Nematydams,
Kad pro ausį
Ragas kyšo
Ir gyvatė
Anty tyko,
Ima taurę
Dar negertą
Ir prie lūpų
Neša drąsiai.
Mergužėlė,
Tuoj supratus,
Kad gers nuodus,
Kaip paukštelis,
Sudrebėjo.
— Ne, negerki!..
Drąsiai tarė
Ir rankutę
Tiesė baltą
Taurei sviesti.

Tuoj bematant
Liemenėlis
Visas vilnoms
Jau apžėlęs,
O rankutės —
Su nagučiais
Stovi žemės
Atsirėmę;
Iš šilkinių
Kasužėlių
Pasidarė
Ragužėliai.
Ji gailingai
Sumekenus
Liuokt, iššoko
Iš darželio
Ir išbėgo,
Kas ją žino?...
Ar nešios ji
Galionėlį
Rūtoms, rožėms
Apkaišytą?...
Ar lankys ji
Darželėlį?...
Jei kas žinot,
Pasakykit,
Nes bernelis
Ją įtaręs,
Kad jos būta
Raganėlės.

— — —

Dygo javeliai
Jau užakėti;
Laiškas jų dribo nuo saulės kaitros;
Tuoj ir pievelės
Margas žiedelis
Vysta ir džiūsta tirštuos pradalgiuos;
Štai ir rugeliai
Su vasaroju
Krinta nuo dalgio ant žemės grynos;

Laukas artojo
Plikas jau barkšo,
Nė paukštužėliai nelinksmins daugiau.
Gervės iškilę
Palei padanges
Traukia būreliais nuo šaltosios žiemos;
Tuoj ir sniegulės,
Šiaurės vėjeliui
Siausti nustojus, žvaigždutėms skraidys.
Ilgu staklužėms
Be audėjužės:
Nėra kam austi drobelių daugiau;
Tik bernužėlis
Neišsilgsta
Savo mergužės užburta širdim.
Matė bernelis
Šėmą ožkelę
Bėgant ne kartą per tyrus laukus:
Bėgo, mekeno
Ir prie pat lango,
Miegant bernužiui lovelėj nakčia.
Jis nesuprato
Balso ožkelės:
— Tark tik žodelį „mergele, myliu“...
Burtai išnyktų,
Visa praeitų,
Būtų laimužė skaisti amžinai.

— — —

Štai prie pat lango,
Beržas siūbuoja
Vos beturėdamas kelis lapelius;
Ir tie nugeltę,
Šlama pastirę,
Kris į purvyną ir ten jie prapuls.
Žaliąją veją,
Šiandien purvuotą,
Plaudams lietutis negali nuplaut;
Rudenio vėjas
Šėlsta užėjęs:
Langus klabena, nešioja lapus.

Jaunas bernelis
Eina į girią,
Ar nenušaus laputaitės rudos;
Eina nuliūdęs
Ir nusiminęs,
Kad nematys mergužėlės savos:
Tik ne staklužių,
Tik ne audėjos —
Laumės piktos, raganužės senos.
Raganos burtai
Kitą jau žavi...
Kam jai mylėti tik vienas gašliai?...
Eidamas mąstė,
Ir pasiilgo
Savo staklužių mergelės skaisčios,
Ir atsidusęs
Tarė be vilties:
— Kurgi, mergele, pražuvus nūnai?...
Mudu mylėtis
Abudu ketinom...
Tau iš širdies juk kalbėjau: „myliu!“...

— Bernužėli
Mylimasis,
Jau nebūsiu
Aš ožkelė:
Jau burtužiai
Raganužės
Tavo žodžių
Sunaikinti.
Atsigrįžęs
Jis pamatė...
Griebė jąją
Tuoj į glėbį
Ir paėmęs
Išbučiavo.
Jis netrukus
Skuba greitai
Su savąją
Mylimąja.

— Nebeskubink,
Bernužėli,
Nes ne ilgai
Man gyventi,
Žmogum gimus
Žmogum mirti
Privalėjau.
Taigi, ačiu
Tau, bernuži,
Nebkentėsiu
Šiam miškely.
Tai ištarus
Tuoj ir mirė.

— — —

Žmonės sako,
Kad bernelis
Ir šią dieną

Josios kapą
Lanko vienas;
Atsiklaupęs
Pasimeldžia

Ir nubraukęs
Ašarėlę,
Grįžta liūdnas
Vėlei vienas.

Ramūnas

Raudona rožė.

Ir įėjau aš į žydintį sesės daržėlį, kur gražiai žydėjo raudonos Rožės, skleisdamos gardų kvapą, vyliodamos savo gražumu kiekvieno praeivio širdį.

Ir pamačiau raudonas rožes palangėj besnaudžiančias, tylią svajonėlę beaudžiančias sidabro rasele besiprausiančias...

Ir susimasčiau, susidūmojau...

— Nuskink vieną Rožę, kalbėjo širdis, nuskink, prisek prie krūtinės, prispausk prie širdies... Ji dar labiau išskleis tau lapelius, paskleis gardų kvapą ir prisiglaudusi šnibždės tau Meilės pasakas apie užburtas dausų šalis, kur amžinai palaimos saulė šviečia, kur per amžius linksmas pavasaris viešpatauja, kur džiaugsmo gėlės niekumet nevysta, kur nuolat skamba užburtos dainos apie kilnią Meilę, kur skamba stebuklingi kanklių tonai, liūliuodami, skandindami jautrią sielą saldžių svajonių bangose. Ir pažinsi tu tada tą Šventąją Meilę, kuri už gyvybę brangesnė, kuri ir už auksą ir žemčiūgus gražesnė, kuri už viso pasaulio turtus vertesnė, del kurios nebaisus, nei ugnies karštis, nei kardo smūgis, nei jūrų gilybė, nei mirties tyrai, kur alkani žvėrys žmonių kaulus tąso.

Pažinsi tada Šventąją Meilę, atrasi joj laimę ir gyvenimą, paminsi po kojų pasaulio turtus ir brangenybes, pakilsi iš žemės purvų ir Jai tik vienai šventai tarnausi...

Nuleidau galvą ant krūtinės ir dar labiau susimasčiau, žiūrėdamas į žydinčių Rožių krūmą vakaro prieblandoj.

— Nuskinsiu vieną Rožę, tariau sau, prisegsiu prie krūtinės, priglausiu prie širdies ir klausysiuos, klausysiuos, kai Ji man šnibždės Meilės pasakas apie užburtas dausų šalis, kur amžinai palaimos saulė šviečia, kur džiaugsmo gėlės niekumet nevysta, kur skamba užburtos dainos apie tą Meilę, kur už gyvybę brangesnė, už pasaulio turtus vertesnė.

Ir pažinsiu Meilę ir Jai šventai tarnausiu...

— Neskink raudonos Rožės, neskink, sušnabždėjo pašokęs švelnus vakarinis vėjelis, glostydamas man veidą, žadindamas iš saldžių svajonių palangėj snaudžiančias Rožes.

— Neskink raudonos Rožės, neskink, sušlamėjo pabusdamas alyvų krūmas.

— Neskink, neskink suošė aplinkui medžiai ir vėl tylu, ramu...

Tik tyliai verkė vakarinė daina, liūliuodama pasaulį sapnuose.

— Vai skinsiu, skinsiu raudoną Rožę, prisegsiu prie krūtinės ir spausiu tvirtai prie širdies...

Ir ištiesiau drebančią ranką... vai, ir nuskyniau raudoną Rožę ir prisegiau prie krūtinės, vai ir spaudžiau, spaudžiau taip tvirtai prie širdies...

Ir įleido aštrius dyglius į krūtinę, ir sužeidė skaudžiai man širdį, ir pajutau baisų skausmą...

Ir nuliūdau ir nusiminiau...

Ir supratau, kad ne man Ji žydėjo, ne man skleidė savo gardų kvapą, ne man šnibždėjo Meilės pasakas.

Vai, ir išsiveržė skundo aidas iš jaunos mano krūtinės, ir suskambėjo liūdnos mano dainos, skausme užgimusios, nevilty užaugusios ašarėlėse praustos.

Ir pažinau aš Meilę, kuri už erškėčius skaudesnė, kuri už akmenį sunkesnė ir už pragaro kančias baisesnė...

Kražiai. 1925-VI-1.

Juozas Paukštelis

Kryžius.

(A. A. savo neužmirštamai skaisčiųjų dienų draugei Teklytei).

Pamūšy, ant aukšto Pilaitės kalnelio stovi didelis, medinis, samanotas Kryžius su parašu:

„Viltį turėjo siela mano Viešpaty".

Senas tas kryžius. Nė vienas Titonių kaimo senelis nebeatmena, kada jis statytas. Nors senas, bet dar tvirtas, dar tik truputį palinkęs. Žemai po jo kojų senelė Mūša tyliai ašarodama bėga į rytus. Kiek aukščiau, Mūšos pakrantėse jovarai, karklai ir laukinės obelys krūmais suaugę šlama, siūbuoja.

Šiaurėj, aukštam kalne, pro liepų ir topilių viršūnes matosi, baltuoja graži Linkuvos bažnyčia. Truputį į šalį, taip pat ant kalno, didelis kryžių miškas — Linkuvos kapai.

Pietuose, senas susikuprinęs, prie Gailionių šilo prisiglaudęs Titonių kaimas.

Iš kitų abiejų pusių, pamūšio lankos, laukai ir šlaitai.

Senas kryžius juos visus mato. Kiekvieną rytmetį pirmas pasitinka tekančios saulės spindulius ir kas vakaras slenkančios tamsos šešelius palaimina ir leidžia eiti ant žemės. Senas kryžius tarytum visos apylinkės sargas. Tvirtai stovi ir dairosi, sergsti.

Maldingi Titonių kaimo žmonės kryžiaus taip pat neužmiršta. Kasmet, per Kryžiaus dienas, giedodami prie kitų kryžių, ateina ir į Pilaitės kalnelį po senuoju Kryžium pagiedoti.

Myli jie seną kryžių ir meldžiasi prie jo taip, kad net šlaitai ir Mūšos krantai palydi jų giesmės aidus.

Kasmet Titonių, net ir Kapčiūnų mergaitės puošdamos kitus kryžius neužmiršta ir senojo Pilaitės kryžiaus papuošti. Ypač šv. Jono naktį, kada apylinkės jaunimas susirenka ant Pilaitės ugnies kūrenti.

Ir stovi visų mylimas kryžius ir sergsti, tačiau kasdien vis labiau sensta ir samanoja, kaip ir mūsų amžius.

Tik kas galėjo žinoti, kad senas kryžius ne apylinkės sergėti pastatytas. Jis sergsti ir slepia savyje gilesnę paslaptį. Tik ne senai, ką sergsti kryžius, virto paslaptimi; vienai kitai šios apylinkės žmonių kartai pasišalinus nuo žemės veido. Pirmiau buvo ne paslaptis, bet liūdna gyvenimo pasaka — nuvytusios meilės pasaka. Ir jei nebūtų senas kryžius nebilys, kiekvienam praeinančiam papasakotų tą pasaką. Jei turėtų ašarų, senas kryžius sykiu su vystančiomis rudens gėlėmis graudžiai pravirktų tą pasaką atminęs. Bet Pilaitės senas kryžius nei pasakot nei verkt

nemoka. Jis stovi ir tyli, kaip neįspėjama amžių mintis, ir sergsti, slepia savyje liūdną meilės pasaką, virtusią paslaptimi.

Senai, gal jau bus šimtas metų atgal, gale Titonių kaimo, ant kalniuko, kur dabar vien šukių ir sutrupėjusių plytų krūvos beriogso, stovėjo gražus pono Sakalo dvaras. Aukšti aukšti raudonų plytų rūmai su bokštu ir žibančiais langais matėsi už keliolikos varstų. Aplink rūmus augo didžiausi krūmai jezminų, alyvų ir radastų. Į vakarus nuo rūmų didelis obelių ir vyšnių sodnas, iš visų pusių senais gluosniais, liepomis ir beržais apaugęs. Pavasarį, kada sodnas pražydėdavo ir šimtai gegučių jame sukukuodavo, rodydavos, kad gražesnės vietos pasauly jau nebėra.

Bet rudenį, kada tamsios naktys sutemdavo, vėjas pakildavo, senuose gluosniuose ir rūmų bokšte pelėdos imdavo suokti, rodėsi, jog slaptingesnės vietos pasauly taip pat nebėra.

Ir garsus buvo pono Sakalo dvaras, toli apie jį tada žinojo ir visi aukštuoju dvaru vadino. Bet dar garsesnis ir toliau žinomas buvo to dvaro įpėdinys, pono Sakalo vienturtis sūnus Jonas. Jaunas ir gražus buvo vyras; akys mėlynos, tarytum du gražiausieji rasos lašai spindėjo jo kaktoje. Geltonų plaukų garbanos iš tolo, lyg auksas, žibėjo. Lūpos žarijomis degė. Ir balsą gražų jis turėjo; būdavo, kad sudainuos savo tėvo rūmų salėje, net žydinčios alyvos palangėje suvirpa, net radastos pakelia galvas.

Todel nenuostabu, kad visos apylinkės dvarų gražuolės tik ir svajojo apie jaunąjį Sakalą. Bet Jonas apie jas nesvajojo. Jo visos mintys ir svajonės krypo į seno žvejo dukterį mylimą Kastytę. Būdavo vos tik sutemsta vakarai ir pamūšy lankštingalos ima čiulbėti, jaunasai Sakalas ir skrenda per tankų tėvo sodną pas savo mylimąją. Ir rasdavo ją ant Mūšos krantų vieną kaip žuvėdrą beskraidančią ir bedainuojančią.

Nors Jonas buvo gražus, bet Kastytė dar gražesnė. Jos akys skaistesnės ir už gražiausius rasos lašus, melynesnės už patį dangų. Jos, tartum dvi liepsningiausios žvaigždutės paimtos iš po pat Visagalio kojų. Ir vienos tos akys visada pasakodavo Jonui apie Kastytės širdies skaistumą ir grožį. Ir vienas jas visada jis tematydavo.

Visada, kol neišvysdavo pirmojo aušros nusišypsojimo, kol neišgirsdavo žavinčios vyturio giesmės ir kregždės ankstyvosios maldos, Jonas su Kastyte sėdėdavo ant Mūšos kranto ir pindavo svajones tyliajai nakčiai. Ir niekada nebūtų tikėjusi senelė Mūša, kad jaunasai aukštojo dvaro Sakalas pamils vargšę jos žuvėdrą, jei pati savo akimis nebūtų pamačiusi. Todel visada jiem bepinant gražųjį meilės vainiką stebėjosi Mūša, blyško ir labiau spindėjo viliodama pas save tylųjį dangų, žvaigždes ir debesis.

Bet visiems trumpos yra tos valandos, kurios laukiamos ir brangios, todel ir Jonui su Kastyte jos greit praslinkdavo. Ir pergreit ateidavo Jonui šie atsisveikinimo žodžiai:

— Sudiev, žiūrėk jau brėkšta, aušra jau pasiuntė žvaigždėtajam dangui skaistųjį nusišypsojimą, laikas mums ilsėtis. Netrukus vėl budins tave saulutės skaistūs spinduliai, bet tau tiek maža jų tęieina per tavo samanotos pirkios langelį. Tikėki, mylimoji, jog kito pavasario rytams auštant tave budins saulė pro mano tėvo rūmų šviesiuosius langus. Ne, ne, aš pats tave budinsiu tyliu tyliausiu žodeliu. Sudiev!

Ir nueidavo Jonas į savo tėvo aukštąjį dvarą, o Kastytė jį akimis palydėdama, sau kartodavo:

— Tu būki mano dievinuoju sargu, tu visada budinki mane švelniu žodeliu ir juoju užmigdyk.

Ir nežinojo senis Sakalas, kad jo vienturtis sūnus pamylėjo vargšę žvejo dukterį. Tik per vieną didžią puotą aukštajame dvare, kada prie daugybės svečių, senis Sakalas pakėlė sidabrinę taurę ir tarė:

— Gerkim dabar už mano sūnaus sveikatą ir laimę, nes Kunigaikštis Tolius sutiko išleisti už jo savo dukterį! — jaunasai Sakalas Jonas viešai pasakė tėvui:

— Mano sužadėtinė ne kunigaikštytė, kurią mielas tėvelis mini, bet Mūšos žvejo duktė Kastytė.

Sudrebėjo senis Sakalas iš pykčio, paraudo ir trenkdamas į stalą sidabrinę taurę sušuko:

— Pirmiau aukštasai Sakalo dvaras su žeme susilygins, ne kaip tu išdrįsi užtraukti šitokią gėdą man ir mano visai giminei.

— Aš laimę, tėve, suteiksiu tau ir tavo giminei, — tarė Jonas. — Šie rūmai nematė dar tokio skaistumo ir tyrumo širdies, kaip mano mylimosios.... Auksiniai plaukai jos ir naktį spindėti nestoja. Akims jos ir giliosios jūros pavydi. Kai juokiasi ji, ir žydinčios rožės nutilsta. Ir skaisčiosios rasos vis klauso jos žodžių skambumo.—Kalbėjo Jonas tėvui ir visiems svečiams.

— Nutilk, mergos pakerėtasai sūnau, žiūrėk nuo tavo žodžių rausta ne tik senas tėvas, bet ir visi prakilnūs svečiai, — grausmingu balsu šaukė tėvas.

Nuliūdo, išsiskirstė svečiai tokias naujienas išgirdę, nuliūdo ir jaunasai Sakalas. Bet neprarado jis vilties. „Tegu greičiau su žeme susilygina aukštasai tėvo dvaras, bet aš Kastytės mylėti nenustosiu“. — Kartojo jis sau vaikščiodamas po platųjį dvaro kiemą.

Vakare, kada Jonas po trukšmingos puotos pavargęs kietai miegojo, senis Sakalas įsakė savo ištikimiesiems tarnams atvesti pas jį seną žvejį ir jo dukterį.

Ir sušuko senas tėvas pamatęs vargšę sūnaus mylimąją:

— Kaip tu, verge, išdrįsai vilioti mano vienturtį sūnų?!

Senas žvejas nusigando rūsčių pono žodžių ir puolė ant kelių prašyti pasigailėjimo. Bet Kastytė stovėdama ramiai jam

atsakė: — Aš jo nevilioju! Jis pirmas atėjo į mūsų dūmuotą pirkią ir pirmas meilės žodžius man prakalbėjo.

Senis Sakalas vėl tarė:

— Už vieną tavo mintį apie jo meilę aš liepsiu tave su tavo tėvu rūsyje uždaryti. Bet sergėk, Viešpatie, jeigu tu kada priimtum jį į savo pirkią, ar kalbėtum su juo, aš tau ne vieną, o tūkstantį mirčių parengčiau.

— Šviesusai pone ir tėve mano mylimojo! Aš myliu tavo sūnų ir visada mylėsiu jį, ir džiaugsiuos pavasario džiaugsmu, kada tik pamatysiu jį ateinant pas mane. — Kastytė tarė ir nedrąsiai nuleido akis žemyn.

Susiraukė senio Sakalo kakta, kaip niekada nebuvo susiraukus; užsirūstino akys, kaip niekada nebuvo užsirūstinusios ir sušuko jis, kaip šaukia senas lokys medėjo pašautas:

— Veskite juodu į giliausį ir tamsiausį rūsį tegu supelėja tenai, tada supras, kaip reikia vilioti mano sūnų, ir priešintis mano žodžiams. O jūs, — sušuko tarnams, — jei kuris išdrįstumėt pranešti mano sūnui, kad jiedu čia rūsyje, tą gyvą sukapoti liepčiau!

Ir išvedė gražiąją Kastytę su jos tėvu ir uždarė giliame ir tamsiame rūsyje.

Verkė ir blyško Kastytė giliame rūsyje uždaryta, verkė jos tėvas senas Mūšos žvejas, bet už vis labiau verkė neberades savo mylimosios jaunasai Sakalas. Ir prižadėjo jaunasai Sakalas atiduoti savo juodbėrį žirgą, šviesų kalaviją ir skardžiąją fleitą tam, kas pasakys, kur jo mylimoji, bet niekas nepasakė. Tik vienas vėjas per naktis siaubdamas nemiegančiam Jonui kažką kalbėdavo, bet ir vėjo šnekos Jonas nesuprato.

Džiaugėsi senis Sakalas atitraukęs sūnų nno vargšės mergaitės, žinojo jis tą klastingą paslaptį ir ne kartą patenkintas šypsojos, bet nežinojo senis ir nesuprato, kad gėlės be saulės vysta, kad jo sūnus be mylimos Kastytės taip pat vysta.

Praėjus dvejiems metams pamatė senis Sakalas, kad jo sūnus šešėliu virsta ir pasikvietęs jį paklausė:

— Sūnau, kodel žvengia tavo žirgas vienas stainioj uždarytas? Kodel tavo šviesus kalavijas ant sienos rūdyti pradėjo? Kodel vakarais nebeskamba tavo fleitos balsai?

— Todel, tėve, kad nukankinta širdis vien poilsio beieško,— atsakė jaunasai Sakalas.

Ilgai žiūrėjo tėvas į savo sūnų ir jo akyse pasirodė kelios rupios ašaros.

— Sūnau! — tarė jis, — atleisk man gal[illegible]aš širdies kančias tau suteikiau.

— Tu moki, tėve, man kartais ir džiaugsmą, ir kančią suteikti, nes tu esi ir tėvas ir valdytojas mano.

— Sūnau, tavo vargšę mylimąja aš nuo tavęs atėmiau, — net sudrebėjęs tarė tėvas.

Pabalo jaunasai Sakalas ir lėtai dūsaudamas tarė:

— Ir aš tą žinojau... Bet tu, sakau, esi mano tėvas ir valdytojas mokėjęs ją nuo manęs atimti, ar nemokėtum dabar vėl jos man sugrąžinti?

— Tur būt jau vėlu, mano sūnau.

— Aš matau dar nevisai užgesusi viltis tavo akyse. Sakyk, tėve, aš šimtą mylių viena nakčia nujosiu jos pasiimti. Ir tada vėl nebežvengs mano žirgas vienas stainioje. Vėl išnaujo sublizgės kalavijas prie mano šalies ir vakarais garsiau už lakštingalos giesmes skambės mano fleita.

— Ji yra po mano svirnu giliajame rusyj uždaryta, — vėl tarė paniuręs tėvas.

— Atneškite raktus! — sušuko Jonas. — Aš atrakinsiu rūsio duris ir sutiksiu tenai savo mylimąją!

Ir atnešė tarnai raktus, ir atrakino rūsio duris ir rūsyje rado Jonas ne vien savo mylimąją, bet ir juodą viešnią — mirtį prie jos.

Ant sumaigytų šiaudų, išblyškusi kaip drobulė gulėjo mylimoji Kastytė.

— Kelkis, mylimoji, aš vėl su tavim, aš niekur ir niekada tavęs nebepaliksiu.

— Tai eikime kartu, eikime iš čia ten, kur niekas mūsų nebeskirs — sunkiai alsuodama sušneko ji.

— Kelkis mylimoji žiūrėk ir vėl išaušo pavasaris, vėl sužaliavo Mūšos slėniai ir laukia mūsų!

— Tenai mudviem žaliuos gražesni slėniai...

— Kelkis, aš vienas ilgiuos ir vystu be tavęs!

— Mik ir tu, brangusai, sykiu su manim. Užmigsime ir miegosime ilgai ilgai. Tačiau ateis laikas, kada mudu vėl pabusime!

Ir ėmė ji migti amžinuoju miegu, o Jonas žiūrėjo į ją ir graudžiai raudojo

Kada mirtis savo šydru apdengė Kastytės veidą, lūpas ir akis, Jonas sušuko:

Dabar mirtis tapo mano mylimoji. O kad šioje valandoj ji pas mane ateitų! Aš keliaučiau kartu su Kastyte. Mūsų karstai gulėtų šalymais vienoje duobėje ir būtume mudu laimingi.

Ir liepė Jonas aprėdyti Kastytę balčiausio šilko rūbais, liepė juos nubarstyti gražiausiomis gėlėmis.

Paguldė Kastytę paauksuotame karste, šilkuose, nubarstė rūtomis ir kvepiančiomis lelijomis. Klūpojo Jonas prie Kastytės kojų ir žiūrėjo į jos garbanas, į jos lūpas ir akis.

Kelioms dienoms praslinkus palaidojo ją aukštajame smilčių kalnelyj — Linkuvos kapuose.

Ir dažnai skrisdavo jaunas Sakalas sužeista širdimi į Linkuvos kapus ir ilgai prie dievmedžiais apsodinto kapo liūdėdavo. Ir menka jam rodydavos toji dienos šviesa, menkos nakties žvaigždės ir mėlynasis dangus prieš šaltą kapą — mirties buveinę.

Ir tik tada Jonas, kai pajausdavo krūtinėj begalinį skausmą, kai sunkūs jo kosulio aidai sudrumsdavo kapų tylą ir šventąjį mirties dvelkimą, grįždavo atgal į aukštąjį tėvo dvarą. O tas laikas jam šimtais metų virsdavo.

Atėjo šaltas ruduo, vyto skaisčiosios gėlės, gelto lapai, ir su jais vis labiau vyto gelto Jono širdis ir žaliosios jo pajėgos.

Nors senis Sakalas su ašaromis maldavo Joną važiuoti į tolimus sveikus kraštus ir gelbėti savo gyvybę, bet Jonas nevažiavo.

Nors senis ir savo aukštąjį dvarą buvo pasiryžęs paaukoti sūnui gelbėti, bet sūnus tų gelbėjimų nepriėmė.

— Šioj žemėj mano mylimoji — mirtis, aš laukiu jos, kaip nieko pasauly daugiau nelaukiu, nes ji nuves mane pas tikrąją mano mylimąją, — kalbėdavo Jonas.

— Be jos giliausia gėla aidi mano krūtinės stygose ir tik mirtis man užliuliūos kitas melodijas. Be jos man tūkstančiais metų pavirto žemės sapnas; be jos aš akmeniu ir uola pavirtau. Kada nueisiu aš pas ją, tada aš dainuosiu amžinąją meilės dainą. Tad aš žiūrėsiu į jos akis ir šventąją palaimą skaitysiu ir garbinsiu jos skaistyblės žibėjimą. Tada, kada nueisiu aš pas savo mylimąją.

Ir vaikščiodavo Jonas vienas po aukštojo tėvo dvaro išgrįstus takus, po gelstančius jezminų ir alyvų krūmus, ir kartodavo savo ilgėsio dainos žodžius.

Kada jaunajam Sakalui vien meile degančios akys ir mirties troškulys tepasiliko, ir savo, kadaisi galingais sparnais dabar nebeįstengė nuskristi ant Linkuvos smilčių kalnelio, kur miega jo mylimoji, jis ėmė vaikščiot kasdien ant Pilaitės kalnelio. Nuo jo matėsi gražūs Linkuvos kapai. Nuėjęs ilgus vakarus sėdėdavo ir žiūrėdavo į Linkuvos kalnelį, į tą vietą, kur palaidota jo Kastytė. Ir nekartą įdubusias jo akis suvilgydavo karštos ašaros.

Buvo graži pavasario naktis. Sodnai kvepėjo, gėlėse rasos žibėjo, danguje žvaigždės mirgėjo ir Mūšos šlaituose lakštingalai giedojo vakarinę giesmę.

Jonas Sakalas—pusiau žmogus pusiau šešėlis, sunkiai alsuodamas atėjo ant žaliojo Pilaitės kalnelių. Išlėto dairėsi Jonas į visas puses, ir į ten iš kur rytais saulė, teka ir budina miegančią žemę, ir į ten, kur ji leidžiasi. Bet daugiausiai žiūrėjo Jonas į tylųjį ir slaptingąjį dangų.

— Gražus Viešpaties pasaulis, bet ten, ten toli, kur nė žmogaus mintys nepasiekia, yra dar gražiau. Ir aš ten trokštu...— tarė jis, ir svajingieji atsiminimai vėl apsiautė jį. Atsisėdo Jonas ir svajojo ilgai ilgai.

Staiga pakėlė jis galvą ir pamatė Mūšos pakrančiais ateinančią jo mylimąją Kastytę. Ji, toji pati Kastytė, kaip prieš keletą metų; tos počios akys, tos pačios kasos, tarytum Mušos vilnys banguoja, tie patys veidai aušros šypsena šypsosi. Eidama nešasi baltų rožių pluoštą ir pina vainiką.

Jonas netikėjo sau ir manė, kad tas vaizdas ne Mūšos pakrantėj, bet jo skaiščioj skausmo ašaroj, iš akių ištriškusioj. Ir norėjo Jonas pakelti ranką ir uždengti nuo savo veido vėsos dvelkimą, kuri virpino jo blakstienas ir, rodos, bandė užgauti skaisčiają ašarą. Bet Jonas rankas pakelti jau nebeįstengė.

— Tūkstančius mylių ėjau pas tave aš, mano mylimasis, ir dar tūkstančius eičiau tavęs pasitikti. Šit suskyniau aš tau gražiausių rožių iš berybio Viešpaties sodo, ir eidama pyniau gražų vainiką. Priimk jį nuo manęs, mano mylimasis. Kaip tyras kvapas šitų rožių, taip tyra ir tikra buvo tau mano meilė. Bet ten Viešpaties pilyje ji dar tyresnė bus. Tenai nėra luomų skirtumo, ten nėr mirties ir niekas mūsų niekados nebeperskirs; ten gyvenimui nėra galo nė pradžios.—Ir padavė Kastytė Jonui vieną vainiko kraštą ir vedė jį.

— Dabar tik prasidės tikroji mūsų gyvenimo kelionė, dabar tik išvysime mes laimę, kokios žemės pasaulis nė svajoti nesvajojo. O Jonas paskutinį kartą atsiduso:

— Nėra didesnės laimės, kaip palikus žemėj žmogaus kūną, pakilti siela ir susivienyti su Viešpaćiu!

Rytą Aukštojo dvaro tarnai rado mirusį jaunąjį Sakalą ant Pilaitės aukštojo kalnelio.

Apsidengė aukštasai dvaras liūdnomis gedulomis, visą dieną graudžiai gaudė Linkuvos varpai, o senasai Sakalas iš nusiminimo ką tik proto neteko. Pajuodo jis, tarytum nuodėgulis, atsisėdo rūmų salės kampe ir visą laiką, žiūrėdamas į mirusį savo sūnų dantis sukandęs, tylėjo. O kai laidojo Joną, senis plėšėsi savo žilus plaukus ir, tarytum ąžuolas rudens naktį audros laužiamas, verkė ir dejavo.

Palaidojo Joną Pilaitės kalnely, o ant kapo pastatė didelį ąžuolinį kryžių.

Kas vakaras vaikščiodavo senis Sakalas į Pilaitę ant sūnaus kapo ir ilgai, iki vidurnakčio prie jo dūsaudavo. Kas sekmadienis lankydavo kapą Titonių mergaitės ir puošdavo jį gražiomis gėlėmis. O visos apylinkės žmonės kartodavo Jono meilės liūdną pasaką.

Bet bėgo laikas, mirė senasai ponas Sakalas, jo dvarą svetimi išsidalino, aukštieji rūmai sugriuvo ir žmonės pamažu ėmė užmiršti liūdnąją pasaką. Tik vienas Pilaitės kryžius neužmiršo jos. Tarytum pasenęs karys, stovi kryžius ir sergsti, slepia nors savyje tą pasaką.

Praeis dar metų eilė, nuluš senasis Pilaitės kryžius, ir pradings liūdnosios pasakos atminimas, kaip pranyksta amžių sukury ir mūsų vakarykštės dienos.

Stud. A. Tylenis, važinėjęs į Ameriką rinkti pinigų Ateitininkų Namams statyti, uolus at-kas ir visuomenės darbininkas.

Kun. St. Kiškis, kartu su Tyleniu važinėjęs į Ameriką Ateitininkų Namų reikalais, dabar direktorius Merkinės Vidur. Mokykloj.

Ernest Hello

Kasdieninės mūsų Duonos duok mums šiandieną.

(Skiriu Marijampolės Eucharistininkams minint Būrelio 5 metų sukaktuves. Vertėjas)

Duona yra viena didžiausių paslapčių pasauly. Ketvirtasis Tėve mūsų prašymas, rodos, kiek daugiau reiškia, nekaip ypatingas Žodis. Jis yra laisvas ar nelaisvas, sąmoningas ar nesąmoningas visų Tvarinių šauksmas. Jis yra pasakomas arba suvokiamas. Gyvuliai jį ištaria nesąmoningai ir be balso tada, kai jiems yra reikalo.

Turėti reikalo yra visuotinis Tvėrybos faktas. *Tvarinys yra tas, kurs turi reikalo.* Taip pat prašymas yra instinktas kiekvieno, kurs pasaulin ateina. Šv. Raštas, kuris kalba apie visa, kalba apie mažus varniukus, tarsi ypatingai jie būtų vargšai ir išalkę. Dovydas kalba apie mažų varniukų šaukimąsi. Jis tikrai dėkoja Viešpačiui, kad juos išgirdo. Jobas klausia, kas paruošia varnams maisto? Reikalas, kuris pas sąmoningas būtybes yra Maldos pradžia,—pas nesąmoningas yra nesąmoningos Maldos rūšis. Ir kas žino, net ir pas žmones, koks šauksmas gali kilti iš skausmingos žaizdos, iš paprastai išreiškiamo reikalo, iš prasiplėtusios nelaimės? Reikalo balsas atrodo turįs ypatingo artumo su visais gyvais tvariniais, ir tvarinys, koks jis bebūtų, ateina į pasaulį, prašydamas *savo* Duonos. Savo! savo! ne kieno kito!

— Tėve mūsų, kurio kviekvienas žodis yra svarbus, mus mokina prašyti *mūsų* Duonos.

Kiekvieno duona yra tai, ko reikia kiekvienam. Duona skiriasi, taip, kaip skiriasi visų tvarinių reikalai, prigimtys, būdai, sugebėjimai ir norai. Duona vieno tvarinio gali būti nuodas kitam. Miške joks lapas nepanašus į savo kaimyną; joks žmogus nepanašus į savo artimą. Mano Duona nėra jūsų duona, o jūsų nėra manoji. Yra tiek Duonos rūšių, kiek tvarinių tvėryboje. Nes visi reikalai įvairuoja pagal prigimtį, ir nėra dviejų absoliučiai tapatingų prigimčių.

Nematomam pasauly nėra dviejų sielų, kurios pilnai būtų panašios. Nematomoji Duona kurios reikia sieloms, keičiasi, kaip ir kita. Žmogus, toks elgeta iš prigimties, toks stebėtinas varguolis, kuris turi išalkintą kūnuą ir išalkintą sielą, kuriam visko reikia, nes jis prie viso siekia ir maldauja iš visų pusių, nes jo nelaimė pripildo kartu fizną ir moralinį pasaulį, žmogus neapsakomai reikalauja Duonos, ir Duona, kurios jis prašo, yra labai įvairi, sudėtinga ir daugeriopa. Jis negyvenja vien materiale Duona. Kai jis sako: *mano* Duona, tai tas žodis to burnoje turi didelę kiekybę reikšmių. Jam reikia ūkstančių ir tūkstančių Duonų ir, kad tie tūkstančių tūkstančiai turėtų tiek pat ir skonių. Jam reikia substancia-

linės Duonos; jam reikia supersubstancialinės. Pirmoji yra simbolis antrosios. Manna tyruose buvo Duona ir reiškė kitą Duoną. Ji buvo realybė ir simbolis. Ji turėjo visus skonius. Nes žmogus, kuriam reikia tiek Duonos, taip pat reikalingas jausti jų skonius. Duonos skonis sudaro Jos dalį, taip šiuo žodžiu: Duona, aš suprantu patenkintą reikalą. Nes skonis yra Duonos prisitaikymas kiekvienai prigimčiai ir Jos skonis gaivina.

Juo žmogus didesnis, juo daugiau jam reikia Duonos gyvybei palaikyti. Duonos vienaskaitoje ir Duonų daugiskaitoje. Štai kodel garsūs Žmonės, kaip jau kalbėjau, yra taip dideli varguoliai. Garsiems žmonėms reikia visų paprastų Duonų ir dar be to jiems reikia nepaprastų Duonų. Kai garsūs Žmonės taria: **mūsų** Duona, šis žodis, jau taip baisus, jų lūpose įgauna tūkstantį kartų platesnės ir del to labai baisios prasmės. Juo toliau siekia reikalas, juo jis yra didesnis. Laimėjimai įeina į garsių Žmonių Duonos substanciją. Amerika buvo Kristupo Kolumbo Duona. Bet šiai duonai laimėti iš pradžių per ilgus metus reikėjo naudotis kitomis duonomis.

Ir nusiminimas sako žmogui: aš tave nuvesiu į kapus, pirmiau ne kaip Duona bus tavo.

Štai kodel, prašydami mūsų Duonos, mes jos prašom kasdieninės ir jos prašom *šiandieną.*

Kasdieninės, nes mums jos reikės kasdien; bet šiandien! O! taip! šiandien! šiandien! Nes mums jos ypatingai šiandien reikia. Rytoj nepakaks, nes bus vėlu; gyvenimas turi reikalavimų, kurie išreiškiami: *šiandieną.*

Duonos reikia dideliems Žmonėms, Duonos reikia Pranašams ir, aš nežinau, kodel varnas, kuris pasirodo Šv. Rašte prašąs savo Duonos, vėl pasirodo atiduodąs savąją Elijui.

„Aš liepiau varnams tau tiekti maistą.“

Ir varnai jam atnešdavo savo Duoną.

Kasdieninė duona čia pažymima tiksliai ir su išteklium.

Paveikslas yra aukščiausio didingumo ir galėtų pagundyti tapytoją.

Elijas yra tyruose, prie sūkuringos upės. Nuo sausos yra upės apsaugotas, o nuo bado—varnų. Varnai yra ištikimi, jie atneša jam maisto du kartu į dieną—rytą ir vakarą. Šv. Rašte bendrai yra žodžių, kuriais pašaukiama, kai turi pasirodyti vienas iš jų, o kitas pasitraukti.

Kada vargšo vardas ateina, Dievo vardas yra netoli.

Kai varnas ir Duona atvyksta, upė yra netoli. Elijas yra varnų maitinamas ir upės girdomas.

Ir patarlėse yra keistas ir baisus prakeikimas:

„Tam, kurs juokias iš savo tėvo ir negerbia savo motinos tebūnie smarkiųjų tekmių varnų išlupta akis ir praryta mažyčių erelių.“

Versmių varnas maitina Eliją; jis atneša jam du užkandžiu į dieną. Versmių varnas taip pat maitina mažyčius erelius.

Varnas, išplėšia akį, kuri juokėsi, akį, kuri tyčiojosi, o erelyčiai ją praryja.

Varnas, kurs yra teisingumo įrankiu prieš tyčiotoją, lieka mielaširdystės įrankiu alkaniems erelyčiams.

Čia varnas neturi pasiryžimo. Bet jis tarnauja įrankiu. Jis prašo savo Duonos ir Ją neša Pranašams ir ereliams. Kai po tvano jis rado savo Duoną ant žemės, negrįždamas davė Nojui suprasti, kad tvanas jau pasibaigęs. Ir tos Duonos, kuri kasdien buvo reikalinga, varnas, kurs ją visados randa, niekados jąja nesirūpino. Jis nepramato. Evangelijoje jis minimas tokiu, kuris niekados nesėja.

Šv. Rašte Juozapas yra Duonos išreiškėjas. Trimis gan trumpais žodžiais: *eikite į Juozapą*, amžiai ir žmonija, individai, tautos ir rasės kviečiami kreiptis į jį, ir į Juozapą antrosios Epochos, kurios jis yra išraiška ir pirmtkūnas. Šv. Rašto žodžiai turišias svarbias ir plačias reikšmes. Amžiai jų klauso vieni po kitų ir jų eilė juos seka. Duonos valdymas, pavestas dviem Juozapam teikia jiems atskirai vietos visatos ekonomijoje.

Aigipto karalius pasijuto didis, kai Juozapą jis pastatė žmonių ir daiktų viešpačiu:

„Aš esu Faraonas: nuo šiol Aigipte be tavo leidimo nieks nepajudins kojos nė rankos.“

Jis padarė aukščiausios valdžios aktą, ir tas aktas yra atsisakymas. „Aš esu Faraonas.“ Jis tiktai tvirtina savo valdžią: jis ją apžvelgia, skelbia ir jis išdidžiai jąja pasinaudoja, atiduodamas valdžią į rankas to, kuris dvasioje yra galingas.

Tada jis yra, jaučiasi ir pasirodo Faraonas, nepriklausomas viešpats.

Duona čia yra išreiškiama, kaip santrauka visų dalykų: nieks nepajudins rankos nė kojos be jo leidimo. Duonos valdovas yra viso gyvenimo ir judėjimo valdovas.

Duona atstovauja realybei. Ypatinga harmonija, kaip daug kartų buvo pastebėta, sapnas vaidina Juozapo, Duonos žmogaus, gyvenime žymią rolę.

Nelaisvėje draugais Juozapas turi didį Duonininką ir didį Vynininką. Abu sapnuoja. Sapnas ir Duona susitinka dar didžiojo Duonininko asmeny. Del šio dalyko buvo pasakyta žymi kunigo Tardifo iš Muadre kalba.

Kunigas Tardifas, gilus galvotojas, mažai žinomas paprastiems žmonėms, draugams stebintis buvo ankstybos nepramatytos mirties atimtas.

Pagal kunigą Tardifą, Duona ir Vynas išreiškė dvi aukos dali: Duoną, nusidėjėlio Žmogaus mirtį; Vyną, atgimusio žmogaus gyvenimą.

Didysis Vynininkas išreiškė auką tiek, kiek ji yra naujojo žmogaus gyvenimas ir prisikėlimas.

Ir Faraono sprendimai, patvirtinantieji jųjų sapnus, patvirtina jų abu simboliu ir abu paskyrimu.

Šv. Raštas yra stalas, Duona ir Vynu apkrautas.

Jis tiesiai apie Eucharistiją sako tik keletą žodžių. Bet jis ją skelbia kiekvienam žingsny. Jis ją skelbia kiekvienam žingsny ir simboliais ją praplečia.

Betlejus reiškia: Duonos namai.

Tautų istorijoje puotos užima gana žymią vietą, o badas užima žymią vietą jų nelaimių istorijoje.

Ir jų galvojimo istorijoje!

Aš buvau alkanas ir jūs mane pavalgydinote, aš buvau ištroškęs ir jus mane pagirdėte.

Arba:

Aš buvau alkanas ir jūs manęs nepavalgydinote, ir t. t.

Norint kitus maitinti, reikia, kad mes patys būtume sotūs. Duokite, kad mes duotume.

Kasdieninės mūsų Duonos duok mums šiandieną.

Vertė *A. Kučinskas.*

Gr. Valančius

Kalėdų mintys.

Kalėdos. Tai visos mūsų planetos, visų šios žemės tautų bendro džiaugsmo šventė. Ir Afrikos bei Azijos nekultūringoms tautoms ir šių dienų civilizacijos viešpačiams Kalėdos yra lygiai brangios; lygiai su dideliu entuziazmu švenčiamos. Šimtai tūkstančių pasaulio laikraščių ištisus lapus pašvenčia šiai Išganytojaus gimimo dienai pagerbti. Iš kur gi tas begalinis džiaugsmas? Kas galėjo alkaną ir laimės nuolatai ištroškusią žmoniją pripildyti tuo pasitenkinimu ir laime? Kristus, pasaulio Išganytojas, tą laimę žmonijai atnešė. Gausingi tikinčiųjų būriai šias dienas klūpo prie Dievo stalo ir valgo amžinąją duoną; duoną, kuri amžiams išlaiko sielos gyvybę, kuri suteikia nesibaigiančią laimę.

Jie džiaugiasi nežemiškąja Kalėdų dovana; dovana, kurioje visa šios šventės esmė, jos turinys. Laimingi ir dangaus dovana pilnai apdovanoti yra tie, kurie šioje džiaugsmo šventėje nekaltai šypsančiais veidais gali ištarti: „Aš gyvenu, tačiau ne aš, bet Kristus manyje gyvena“. Taip, tai yra didžiausia laimė, tai visų žmogaus džiaugsmų vainikas — kai jo širdy gyvena Kristus. Tačiau ne be trūso, ne be dvasinio kruopštumo ir pastangų prisiruošiama šiai didingai džiaugsmo puotai. Gėris, meilė, nusižeminimas ir nežemiška nuotaika privalo šviesti šios puotos dalyvio sieloje.

Ir kas šių dorybių skaisčiomis gėlėmis neišpuošia savo dvasiškosios būklės, tam nepajaučiamas ir tolimas yra tikrasis Kalėdų džiaugsmas.

Kaip niekas kitas mūsų sielos gyveniman įeiti negali, taip niekas nesugebės mūsų sielos „kambarėlio“ šiomis gėlėmis papuošti, džiaugsmo ir ramybės puotai paruošti. Tai uždavinys kiekvieno, kurs Kristų myli, kurs jam šią puotą iškelti nori.

Tai privalome mes visi; visi, kurie dar gyventi norime, kurie sau Laimės dar viltingai siekti nepaliovėme. „Jeder ist seines Glückes Schmied“ (kiekvienas yra savo laimės kalvis) per Šilerio lūpas kalbėjo dvasia.

Visos šeimos, didelės ir mažos žmonių grupės sutikime ir Dievo palaimoj privalo švęsti šią Didžiąją Šventę. Taikos, ramybės ir meilės dvasia privalo šviesti taip atskirų žmonių, taip atskirų tautų ir valstybių gyvenime.

*

Aštuntoje scenoje „Prikaltojo Prometėjaus“ Aischilis vaizduoja nesuprantamą dievų šneką į Frometėjų, ant kurio yra sukrauta visos žmonijos nusidėjimai, kuris kenčia prirakintas prie uolos už tai, kad padarė žmonėms gera: „Nelauk šių kentėjimų galo, pakol tavo kančių pavaduotojas Dievas nepasirodys, kurs del tavęs yra pasirengęs nužengti net į tamsųjį pragarą ir žemyn į gilųjį Tartarą“. Šios paslaptingos, tačiau su Kristaus gimimu ir kančiomis daug analogijos turinčios, Aischilo minties turinys pasikartoja ir pas Dantę bei Wolframą ir pas Šekspyrą bei Gėtę Šie genijai per savo nemirštamus ir nuolat gyvus kūrinius: „Dieviškoji Komedija“, „Parsifalis“, „Hamletas“ ir „Faustas“ nusilenkia amžinam „Logosui“. Į šiuos kūrinius įkvėpti genijai įkūnija idėją, per kurią, gal būt patiems kūrėjams betarpiškai nesuprantamu būdu, išreiškiama gili Dievo Apreiškimo dvasia. Juose visuose vaizduojama iš vienos pusės nežemiškos galios herojų nuostabūs ir didingi darbai bei žygiai, iš kitos — silpnų ir nuodėmingų žemės keleivių gyvenimas.

Mes kenčiame del nelemto nesutikimo tarp privalėjimo ir norėjimo. Nusidėjimų gyliai nuolat kankina mūsų sielas. Tačiau išvidinis mūsų gyvenimas dega išsiilgimu atgimti, sutrinti nuolat mus persekiojančio žalčio galvą ir žengti į džiaugsmą, į ramybę. Bet nė šis pasaulis, nė jokios kosminės galios, nė mokslas, nė menas be heroiško persigalėjimo, be šventos mūsų prievolės atlikimo ir be kilnios, patvarios kantrybės negali mums to palaimingojo džiaugsmo ir laimės suteikti.

Tikrasis džiaugsmas ir tikroji ramybė nužengia tik kaip duonis iš dangaus. Tik Kristus savo užgimimu ir kentėjimais išgelbėjo žmonių giminę nuo prakeikimo ir pakėlė ją iš nupuolimo. Jis suteikė ištroškusiai žmogaus sielai raktus, kuriais ji atsirakino sau vartus į Laimės Viešpatiją. Tik per Kristų nuodėmingas žemės keleivis pajėgė savo dvasios sparnais skristi į amžinąjį gėrio grožio ir tiesos Idealą; pajėgė pamynęs nuodėmių pamėgimą pasinerti Įsikūnijimo paslapties ir Dievo malonės misterijoj.

Įkvėptieji poetai, muzikai, tapytojai savo genialiais kūriniais nusilenkia didingam Betliejui ir žengia ten, kur veda amžiams žmonijai šviesti nepaliaujanti „Stella rectrix“ (teisybės žvaigždė) ir kur traukia visų širdis nežemiško grožio angelų himnas „Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus“.

Per visą krikščioniškos žmonijos istoriją kas metai pasikartojantis Kalėdų įvykis slepia savy gilią, nežemišką paslaptį. Kalėdos tampa džiaugsmo šventė net Kristaus priešininkams, net tiems, kurie su užgimusiu Kristum — Kalėdų Šventės turiniu atkakliai kovoja. Ir šalto proto skeptikas visai jam nesuprantamos ėgos yra traukiamas išspręsti šią seną, bet vis naują mįslę.

Pasaulio sutvėrimas yra apreiškimas dieviškos Jėgos, jo begalinės Išminties; žmonijos gi atpirkimas, surištas su pirmomis Kalėdomis, yra apreiškimas dieviškos Meilės. Kaip saulė be pavydo leidžia žemei gyvybės spindulius, taip Dievo Meilė globia kiekvieną Kristui ištikimą sielą.

Dievas pamėgo berybio „Kosmoso“ mažą mūsų planetą ir joje aprinko sau vietą. Betliejus, mažiausias iš šimtų kitų Judėjos miestų, tapo Dievo Sūnaus gimtine.

„Schwatzet mir nicht so viel von Nebelflecken und Sonnen. Ist die Natur nur grosz, weil sie zu zählen euch gibt? Euer Gegenstand ist der erhabenste freilich im Raume; aber, Freunde, im Raume wohnt das Erhabene nicht“. (Nekalbėkit man tiek daug apie miglotas dausas ir saulę; ar gamta yra delto didelė, kad jūs ją apskaičiuoti sugebėjote? Jūsų dalykas, žinoma, yra gražus erdvėj; bet prieteliai, erdvėj prakilnumas negyvena) — kalbėjo įkvėptasis Šileris.

Kaip paslaptingai giliai Kalėdos paliečia žmonių širdis, kaip su nepaprastu ilgėsiu jų laukia ir mažas vaikas ir žilas senis ir vargšas ir turtingas! Per jas visai žmonijai atsiveria šventos palaimos šaltinis. Kalėdos atveria ištroškusiai žmonijai kelią į džiaugsmo ir laimės žvaigždę. Visa, ką paskutiniojo XIX-jo šimtmečio istorija davė dvasiniam žmonijos progresui, išvidinis žmonių džiaugsmas šiame pasauly, visa dvasios bei širdies kultūra ir visa, ką žmonija turi gera, didinga ir prakilnu yra pagrįsta Betliejum. Dievo Sūnaus žmogum tapimas yra svarbiausias akstinas ir vienintelis impulsas žmonijos dvasiniam atbudimui, jos pastangoms į Tikėjimo, Vilties ir Meilės idejų pasaulį.

„Jis yra tapęs, kuo mes esame, o mes tapsime, kuo Jis yra“ (šv. Augustinas). „Kalėdos su savim neša amžinai gyvą dovaną kiekvieno žmogaus sielai, kuri tik stengiasi jąja tinkama pasinaudoti“. (Dr. J. Eberle).

Nuo tūkstančių išradimų ir technikinės pažangos naujaisiais laikais, nuo daugybės žmogaus proto triumfų ir jo sekmingų kovų su gamtos jėgomis atbuko žmonių širdys aukštesniems idealams

— paniekinta dieviškoji sritis. Dvasinis žmonijos sunykimas ir suskurdimas — didžiausias. To pasekmė — didelės katastrofos, pasaulinis karas, revoliucijos. Griuvėsiais paverčiama visa, kas prieš tai taip intensyviai statyta. Moderniškos kultūros, moderniško gyvenimo bei prigimties garbinimo bankrotas taip sudrebino medžiaginio ir dvasinio žmonių gyvenimo pagrindą, jog dešimtmečiais nebeįstengiama atsikvėpti.

„Ištikrųjų sakau tau, Jeruzaliau, ateis laikas, kai iš tavęs neliks akmuo ant akmens“ — taip kalbėjo Kristus, žmonijos Išganytojas. Jis graudžiai verkė netolimos ateities horizonte, matydamas griūvėsiuose niūksantį Jeruzalį. Lygiai taip verkia ir šių dienų dvasiškai ir kūniškai sergąs žmogus. Jis laukia naujų, laimingų laikų; jis blaškosi nežinodamas, kur ieškoti Laimės, Ramybės, Džiaugsmo. Šių dienų žmonija panaši į anų laikų nekantriai Mesijaus laukiančią žydų tautą. Tačiau kaip viena taip ir antra užmerkė akis tikrąjam Šviesos, Džiaugsmo ir Laimės šaltiniui — Kristui. Ir tame jų gyvenimo tragedija tampa dar liūdnesnė, dar skausmingesnė.

Ai žmonės, žmonės! Kodel jums taip klajoti pasimėgo?! Nejaugi kitų kelių į Laimę atrasti norite?! Bet jis kaip buvo taip ir amžiams pasiliks vienas ir visada tas pats. Betliejaus kelias yra Laimės kelias; ir kas kitais keliais keliauja tas pražuvimo sau ieško. Kada gi ateis išganingi laikai, kuomet žmonija noringai seks „Stella rectrix“; kuomet ji sieks į Džiaugsmą, Taiką ir Ramybę vedančią Betliejaus žvaigždę?! Kada gi sustingusios ir apkurtusios žmonių širdys išgirs nežemiško Džiaugsmo tiekiantį ir į aukštybes keliantį angelų himną: „Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntutis“?!

Viena, 1925.XII.25.

Prof. Dr. J. Totoraitis

Inkvizicija.

Už inkviziciją kaltinami popiežiai.

Popiežiai eretikus persekiojo, bet mirties bausmę — sudeginimą įvedė įstatymu cies. Fridrichas II. Apie jį tyli ar teisina. Jis buvo laisvamanis: jis nusileidęs viešai nuomonei. Jei dabar būtų gyvenęs, to nebūtų daręs. Taip galima sakyti ir apie popiežius.

Inkvizicija buvo eretikų policija. Įkūrė ją popiežiai XII ir XIII š., kad ji sektų eretikus ir atgal į Bažnyčią vestų. Kas susektas nenorėjo erezijos atsižadėti, tą bažnytinė inkvizicijos įstaiga pripažinus kaltu, atiduodavo pasaulinei valdžiai nubausti mirtim — sudeginti.

Inkvizicija ne susyk atsirado, įsakius popiežiui ar ciesoriui, bet tik palengva.

Senajam įstatyme atkritimas nuo Mozės religijos prie dievaičių garbinimo buvo baudžiamas mirtimi — akmenimis užmušdavo. N. Įstatyme buvo įvesta dvasinė bausmė — išmetimas iš tikinčiųjų bendruomenės. Taip šv. Povilas du atsimetėliu (Aleksandrą ir Hymenėjų) atskyrė nuo bažnyčios 1. Tim. 1,20 ir savo mokiniui Titui liepia vengti eretikų Tit. 3, 10—11. Kūno ar mirties bausmės nebuvo.

Pirmuosius 300 m. krikščionys buvo persekiojami ir žudomi. Nesipriešindami ėjo mirti, bet norėjo religinės tolerancijos. Krikščionys iš savo pusės apie prievartą — mirtį religijos dalykuose nenori nieko žinoti.

Kitaip virto, kai cies. Konstantinas priėmė krikštą. Jis ir kiti ciesoriai laikė save globėjais ir gynėjais Bažnyčios, ir priešinimąsi Bažnyčiai ėmė bausti kardu, remdamiesi Romos imperijos įstatymais. Ciesorius Dioklecijanas 290 m. buvo įvedęs įstatymą, įsakydamas Afrikos prokonsului persekioti iš rytų einančią manichėjų religiją. Tos sektos viršininkai, einančios iš priešingos jam Persų valstybės, drauge su jų raštais turi būti deginami, užsispyrusieji kardu žudomi, kilmingieji turi būti siunčiami į kasyklas, o jų turtas atimamas (konfiskuojamas).

Šakių ateitininkų kuopos pirmųjų penkerių metų pirmininkai.

Sėdi (iš kairės į dešinę) stud. *J. Greičius* ($19^{23}/_{24}$ m. m. pirm., dabar „Pavasario" Sąj Suvalkiečių Regiono sekretorius), klier. *Juoz. Adomaitis* (kuopai pirmininkavo $19^{21}/_{22}$ m. m. pradžioj (rugsėjo mėn.) iki buvo mobilizuotas į Karo Mokyklą), stud. *M. J. Adomaitis* ($19^{20}/_{21}$ m. m. likusios $19^{21}/_{22}$ m. m. ir $19^{22}/_{23}$ m. m. pir. dabar L. K. M At-kų C. Valdybos sekretorius); stovi: *J. Liepuonius* ir *J. Tamošaitis* (abu VIII kl. mok., pakaitomis pirmininkavę $19^{24}/_{25}$ m. m.).

To laiko ir kiti ciesoriai kovodavo manichėjų sektą, kuri buvo tada besiplečianti. Šitas įstatymas buvo imtas taikyti ir prie kitų sektų.

Kaip žiūrėjo į tai Bažnyčia, popiežiai, vyskupai ir Bažnyčios tėvai?

Imkime jų didžiausią šv. Augustiną. Jis mano, kad eretikai turi būti atverčiami laisva diskusija, apie prievartą iš pradžios jis nieko nenori žinoti; vėlesni jo prityrimai del manichėjų piktadarybių privedė jį prie to, kad ėmė kalbėti apie ištrėmimą. Apie mirties bausmę nė vienas jų nieko nenori nė girdėti, išskyrus tik vieną Optatą iš Mėlevės.

Tokia buvo nuomonė Bažnyčios, popiežių, vyskupų ir teologų vėlesniais amžiais. Vyskupai buvo priešingi eretikų persekiojimui, kai žmonės sugavę eretiką norėdavo deginti ar degindavo. Taip buvo Orleane ir Milane 1017 m. Kai Chalon'e 1045 m. buvo rasta manichėjų, to miesto vyskupas Roger klausė Lütticho vyskupo Wazo, ką jis su tais žmonėmis turįs daryti. Tas jam atsakė, kad pasauliniam teismui jie neturi būti išduoti, nes jų gyvybė priklauso Viešpačiui Dievui, pasigailėjimo ir meilės Dievui. Kai per Kalėdas 1052 m. ciesorius Henrikas III Gosbiane, kunigaikščiams nutarus, kelis eretikus manichėjų sektos nuteisė pakarti, tokį elgimąsi Lütticho kronininkas Anselm, aprašydamas Wazo gyvenimą, labai aštriai peikė. 1060 m. Kölno arcivyskupas Anno visomis jėgomis priešinosi miniai, kuri kelis surastus eretikus norėjo žudyti.

XII š. Bažnyčios viršininkai kitaip ima kalbėti, būtent, kad eretikai reikia bausti pasaulinėmis bausmėmis.

1184 m. Veronoje sinode pop. Liucijus III ir ciesorius Fridrichas I Barbarosa tariasi apie kovojimą eretikų, išsiplatinusių žiemių Italijoj ir Pietų Prancūzijoje. Katarų ir „Dievo neturtingųjų" sektai popiežius meta ekskomuniką. Eretikai, jei neatsižadės savo klaidos, turi būti išduoti pasauliniam teismui.

Popiežius Inocentas III ereziją vadina Dievo majestoto (didybės) įžeidimu. Toks pavadinimas vedė prie to, kad eretikams buvo imta taikyti ta bausmė, kurią valstybės įstatymai buvo nustatę už ciesoriaus įžeidimą ar išdavimą (crimen laesae majestatis), būtent, mirties bausmę.

Tą mirties bausmę imperijos įstatymu padarė cies. Fridrichas II, išleisdamas žiaurius mirties įstatymus prieš eretikus 1220 m. Nuo tada sudeginimo bausmė, kuri iki tol buvo tik kai kuriose šalyse, buvo išplėsta visai imperijai nuo Sicilijos iki Šiaurės jūros. Bet to nebuvo nei Skandinavijoje nei Anglijoje.

Čia reikia pažymėti, kad eretikų deginimą įstatymu padarė ciesorius, bet ne popiežius.

Buvo bandyta teisinti tą ciesorių tuo, kad buvęs jis nekaltas bevalis popiežiaus įrankis, kad daręs tai norėdamas įgyti popiežiaus malonę ir pagalbą; o iš tikrųjų jis pats turėjęs kitokią nuomonę. Tai nieko neišteisina. Tas ciesorius buvo laisvamanis, o tačiau buvo įsitikinęs, kad tokia bausmė esanti reikalinga. Eretikų deginimas jau ir jo bendralaikiams nebuvo naujas dalykas. Tada buvo į pasaulinius teismus įvesti Romos imperijos įstatymai ir juose jis ir jie skaitė Dioklecijano įstatymą apie manichėjų deginimą. Taigi tas eretikų deginimas buvo įstatymu padarytas per Romos įstatymų įtaką.

Ciesorius laisvamanis ir popiežius turi tą pačią nuomonę, kad erezijai nuslėgti reikia aštriausių priemonių.

Tai įstabu atrodo, bet dar įstabiau, kad didieji to laiko teologai reikalauja tokio pat aštriausio elgimosi su eretikais: šv. Bonaventūra ir šv. Tomas iš Akvino.

Tuodu turėjo giliausius, prakilniausius tikslus. Tuodu savo darbais ir pamokslais stengėsi sutaikyti kovojančias partijas, kad tarp jų būtų meilė ir sutikimas. Tuo tarpu abu sutinka su ta nuomone, kad eretikai reikia bausti deginimu.

Delko taip buvo? Tada kitaip žiūrėjo ir kitaip suprato ereziją.

Tas laikas, kuris organizavo eretikų persekiojimą ir tą persekiojimą į sistemą suvedė, tas laikas, kurs išleido baisius įstatymus prieš eretikus, buvo tai laikas, kada žiemių Italijoje ir pietų Prancūzijoje plito katarų, valdensų ir albingensų erezijos. Tos erezijos nebuvo vien tik klaidos prieš tikybą, jos buvo drauge prieš visuomenės ir valstybės tvarką. Jos buvo lyg dabartiniai komunistai, monarchistai ir nihilistai. Jų mokslas lietė ne tik religijos sritį, bet tiesiog ardė valstybę ir visuomenę. Pasaulinės valdžios jos visai nepripažino, o valdinius liuosavo nuo pareigų ir nuo paklusnybės valdžiai.

Vienas amerikietis Leo ne katalikas savo parašytoje inkvizicijos istorijoje apie katarų sektą kalba: „Kad ir kažin kaip peiktume priemones, kurios buvo vartojamos tai sektai nuslėgti, kad ir kažin kaip užjaustume tuos, kurie taip kentėjo del savo sąžinės, tačiau turime pripažinti, kad ortodoksijos reikalas šiame atsitikime ėjo išvien su civilizacijos ir pažangos reikalu. Jei katarų sekta būtų įsiviešpatavusi arba jei būtų jai suteikę bent lygias teises, jos įtaka be abejo būtų buvusi pražūtinga". (Geschichte der Inkvisition im Mittelalter, deutsch herausgegeben von Hansen, Bonn 1905, I, 117).

Kitas istorikas Dölliger šiaip kalba: „Kiekvienas eretikų mokslas, kurs iškilo viduriniuose amžiuose, turėjo revoliucijos žymę, t. y. įsigalėjęs turėjo vesti prie to, kad išgriautų esančią valstybės tvarką ir padarytų politinį ir socialinį perversmą. Tos gnostinės katarų ir albigensų sektos, kurios iššaukė aštrius ir neatsiprašomus viduriniu amžių įstatymus, buvo to laiko socialistai ir komunistai, ardė moterystę, nuosavybę ir šeimyną. Jei jos būtų nugalėjusios, būtų įvykęs visuotinis perversmas, atkritimas į barbariją ir stabmeldžių netvarką. Kad valdensams su jų dėsniais apie priesaiką ir valstybės bausmių įstatymus tiesiog nebuvo vietos to laiko Europos pasaulyje, žino kiekvienas istorijos žinovas". (Kirche und Kirchen, München, 1861, p. 51).

Vienas valdensų vedėjas Austrijoje prieš mirtį šiaip pasakė: „Jūs gerai darote, kad mus pasmerkiate. Jei mūsų skaičius nebūtų sumažėjęs, tai mes tą valdžią, kurią jūs prieš mus verčiate, būtume prieš jus pavertę".

Iš šito visko galima suprasti, delko viduriniai amžiai taip aštriai smerkė eretikus. Iš to matyt, delko ir laisvamanis ciesorius ir popiežius kiekvienas savo būdu stoja prieš eretikus. Abu juodu nori apsaugoti visuomenę nuo perversmo ir nihilizmo.

Inkvizicijos įvedimas.

Inkvizicija yra eretikų bylų teismas. Pop. Liucijus III minėtame Veronos sinode 1184 m. įsakė, kad vyskupai savo vyskupijose įtariamus tyrinėtų ir pamokinimais nuo klaidų stengtųsi nukreipti; jei jie būtų užsispyrę, turi būti baudžiami. Tai buvo vyskupų inkvizicija. Laikui einant pasirodė, kad tai negali sustabdyti erezijų. Tada popiežius paskyrė kiekvienai šaliai valdininkus inkvizitorius.

Vokietijai pop. Gregorius IX paskyrė Konradą iš Marburgo Tas buvo labai žiaurus ir del žiaurumų arti Marburgo 1233 m. buvo nužudytas. Jo žiaurybės buvo praneštos popiežiui. Popiežius pasiuntiniams tai pranešusiems tarė: „Mes stebimės, kad jūs tokį negirdėtą teismo elgimąsi taip ilgai pas save kentėte, neduodami mums žinios. Mes nenorime, kad toki dalykai būtų toliau kenčiami ir pareiškiame juos neteisėtais. Tokios žiaurybės, kaip jūs mums nupiešėte, mes nepakenčiame". Kol apie tai galėjo duoti įsakymus, Konradas buvo nužudytas. Tas atsitikimas rodo, kad už visus inkvizicijos žiaurumus popiežiams priekaištų negalima daryti.

Bet ir tų inkvizitorių nebuvo gana erezijai slopinti. Kaltininkai galėjo pabėgti ir persikelti kitur gyventi. Tada buvo įsteigta internacionalė policija ir inkvizitorių pareiga buvo pavesta pranciškonams ir domininkonams, kurie buvo išsiplatinę visose šalyse ir visur tarp savęs turėjo susisiekimą.

Tada tiedvi vienuolijos davė inkvizitoriams didelę valdžią. Buvo didelis pavojus, kad ta valdžia gali būti blogai panaudota. To pavojaus daugelis inkvizitorių neišvengė. Įsimaišė gobšumas, kerštas, neapykanta, ir tai inkvizicijos teismams užtraukė juodą dėmę. Popiežiai, kai sužinodavo apie neteisėtumus ir žiaurumus, smarkiai stodavo prieš tai.

Inkvizicijos teismo bylų vedimas.

Inkvizicijos bylose kaltinamajam blogiausia buvo tai, kad liudininkai, prieš jį davusieji parodymų buvo laikomi paslaptyje; per tai jam gynimasis ir teisinimasis buvo apsunkintas. Be to, paprastuose įstatymuose vaikai iki 14 m., kaltinamojo neprieteliai, ekskomunikuotieji, eretikai liudininkais nebuvo priimami, inkvizicijos teismuose to nebuvo. Tai buvo toks bylos vedimas, apie kurį negalima sakyti, kad buvusi garantija, jog byla bus pilnai tinkamai išvesta. Bet čia reikia neužmiršti, kokiu būdu inkvizicija priėjo prie to, kad liudininkai buvo paslaptyje laikomi. Liudininkai paslaptyje laikyti nebuvo įsakyta. Liudininkus ėmė slėpti, kai kaltinamojo giminės ėmė juos žudyti. Taip atrodė, kad liudininkų gyvybės apsaugojimas reikalauja, kad jų vardai būtų paslaptyje laikomi. Tai kaltinamajam gynimąsi sunkino. Bet Inocento kitaip buvo įsakyta: kad kaltinamajam teisinimasis būtų palengvintas, liudininkų vardai ir jų parodymai turėjo būti pasakomi.

Dar blogiau buvo *tortūros* įvedimas. Tortūra buvo tai, kad kaltinamasis, jei pradžioje užsigindavo, buvo prie virvės pririšamas ir tempiamas aukštyn ir jam sąnariai išsinarindavo. Teisėjai dar stengdavosi žiauriai kentėjimą padidinti, kad išgautų prisipažinimą.

Kas nori už tai popiežius kaltinti, gali tai daryti. Jis gali sakyti: Popiežius Inocentas IV 1252 m. eretikų bylas vedant leido vartoti tortūrą; popiežius Aleksandras IV 1259 m. ir Klemensas IV 1265 m. tai patvirtino.

Bet toks kaltinimas ir nebūtų visai teisingas. Jis būtų visai teisingas, jei popiežius tortūras būtų naujai išradęs ir kaipo naują, dar niekieno nežinomą dalyką įvedęs, kaip kad jakobinai per prancūzų revoliuciją gydytojo Guillotin'o išrastą galvų kapojamą mašiną giliotiną panaudojo prieš aristokratus.

Popiežius leisdamas erezijos bylose vartoti tortūrą priėmė ją kaipo vieną tardymo formą, pasauliniuose teismuose senai žinomą ir vartojamą.

Kaip pasauliniai teismai ėmė vartoti tortūrą? Prie tortūros įvedimo į pasaulinius teismus nei popiežiai nei Bažnyčia nieko neprisidėjo. Ji buvo įvesta popiežiams priešinantis ir protestuojant.

866 m. pop. Mikalojus I savo atsakyme bulgarams apie krikščionystę griežtai uždraudė tortūros vartojimą, kaipo priešingą Dievo ir žmonių įstatymams ir nevedantį prie tikslo, nes kaltinamojo prisipažinimas turi būti laisvas, o ne jėga išgautas. Tortūra (jėga) gali padaryti, kad kaltinamasis gali pasisakyti tokią kaltę, kurios niekad nebuvo turėjęs. Dar XII š. Bažnyčios kanonų (įstatymų) taisyklė buvo, kad tortūra prisipažinimo nevalia veržti.

Iš kur atsirado teismuose tortūra? Į pasaulinius teismus tada buvo įvesti Romos imperijos įstatymai, o tuose tortūros vartojimas buvo įsakytas. Tortūra buvo įvesta Bažnyčiai priešinantis. Palengva tortūra visur buvo imta vartoti.

Vidurinių amžių visuomenė ereziją laikė didžiausia kalte, kuriai išnaikinti nieko nereikia gailėtis. Popiežiai, nusileisdami tai viešai nuomonei, įvedė tortūrą į erezijų teismų bylas.

Atsižiūrint į tą viešą visuomenei nuomonę, reikia aiškinti

inkvizicijos bausmės.

Kaip į viską istorijoje, taip ir į tas bausmes reikia žiūrėti akimis XII ir XIII, ne XX š. Nereikia manyti, kad inkvizicija būtų

dėjusi tik mirties bausmes. Bausmių buvo daug laipsnių, pradedant nuo bažnytinės atgailos, baigiant mirties bausme.

Prie lengvesnių bausmių reikia priskirti maldininkų kelionė (pav. į Campostella Isp.). Kita bausmė buvo siųsti į kryžininkų kariuomenę, kuri ėjo į Palestiną. Dar XIX š. valstybės kaltininkus už bausmę siųsdavo į kariuomenę.

Sunkesnės bausmės buvo: ištrėmimas. Dar ir XX š. ištrėmimą taiko kai kurios valstybės vienuoliams. Turto konfiskavimas. Turto konfiskavimą valstybės ir dabar vartoja kaipo bausmę. Kalėjimas, dar XIX š. daug vyskupų gavo eiti į kalėjimą tik del religijos. Baisiausia bausmė buvo sudeginimas ant laužo. Ta įvesta buvo pirmiausia Fridriko II. Tą bausmę tasai ciesorius paėmė iš Dioklecijano įstatymų prieš manichejų sektą. Apie ją minėtasis inkvizicijos istorikas Leo kalba: „Praktika eretiką gyvą deginti nebuvo išsyk padaryta tam tikru įstatymu, bet ji visur savaime atsirado ir jos paėmimas į įstatymus buvo tik pripažinimas jau esančio papročio... Pradžia tos bausmės nelengva įrodyti, gal ji eina iš stabmeldiško Dioklecijano įstatymo, kuris tą bausmę įvedė manicheizmui". I, 349.

Žiūrint į tos bausmės aštrumą, reikia žiūrėti ne ją vieną išskyrus iš to laiko, bet lyginant su kitais bausmių įstatymais. Už pasikėsinimą ant lėno savininko buvo baudžiama sudeginimu, už maištą mirtim, už padegimą, už netikrų pinigų darymą, taip pat mirtim. Panaši bausmė buvo dedama ir už didžiausią kaltę — ereziją.

Pagaliau reikia pažymėti apie skaičių ar tos bausmės dažnumą. Yra daug rašoma apie labai didelį sudegintųjų skaičių. Bet tai ne tiesa. Minėtasis istorikas Leo kalba, kad sudegintųjų skaičius yra daug mažesnis, nekaip kad paprastai priimama ir kad deginimu gana retai buvo baudžiama (I, 615).

Čia reikia neužmiršti, kad pačiai inkvizicijai buvo uždrausta vykdyti mirties bausmės. Inkvizicija išspręsdavo tik, ar kaltinamasis kaltas, ar nekaltas, ir paskui atiduodavo pasaulinei valdžiai vykdyti.

Ispanijos inkvizicija.

Galima būtų sakyti, kad Ispanijos inkvizicija yra ta pati, kaip ir popiežiaus inkvizicija. Skirtumas yra tas, kad Ispanijoje jos uždavinys buvo sekti dar slapta užsilikusį islamą ir žydų religiją, o XVI š., kai ėmė plisti protestantizmas, sekti ir protestantus.

Ispanija buvo ilgus šimtmečius maurų valdžioje. 1492 m. buvo paimta paskutinė jų tvirtovė Granada. Maurai ir žydai daugumoje nuo pabaigos XIV š. buvo perėję į krikščionystę, bet tik paviršium, slapta laikė senus savo papročius. Tie moranai ir moriskai (taip jie vadinami) darė pavojų tautinei ir religinei Ispanijos vienybei. Kad jų rankose buvo ir pinigai, tai jų įtaka buvo juo didesnė.

Fucter, Geschichte des europäischen Staatensystems 1492—1559 p. 82 taip rašo:

„Ispanijos gyventojai, bent miestuose ir derlingoje pietų šalyje (Andaluzijoje) buvo trejopi: ispanai krikščionys, maurai ir žydai. Trimis atžvilgiais skyrėsi Ispanijos dalykai nuo kitų krikščionių šalių: 1. Nekrikščionių gaivalas, palyginant su krikščionių, buvo daug didesnis, kaip kitur, ir šalia žydų buvo daug muzulmonų. 2. Tie nekrikščionys gyventojai kai kuriose darbo šakose turėjo monopolį, būtent miestų pramonėje ir žemės dirbimas dvaruose, ta prasme, kad mažai ko reikalaudami ir būdami darbštesni ir gudresni krikščionims konkurenciją darė negalimą. 3. Iš to ėjo tai, kad kenčiantiems luomams ar klasėms nuo jų ekonominės viršenybės atvertimas tų svetimšalių į krikščionystę nieko negalėjo padėti, jei jų gyvenimo papročiai nebus atmainyti. Del to vidurinis luomas, kurs nuo jų turėjo kęsti, dėjo pastangas tam, kad tie svetimšaliai taptų krikščionimis ir gyvenime ir darbuos arba kad būtų ištremti. Kad vidurinis luomas daugiau turėjo kęsti nuo žydų konkurencijos, kurie miestuose amatus turėjo savo monopoliu, nekaip nuo maurų, kurių daugumas žemę dirbo, tai to vidurinio luomo pastangos ėjo daugiau prieš žydus, nekaip prieš moriskus. Abiejuose atvejuose kenčiantiejie nedarė skirtumo, ar tie svetimšaliai dar buvo likę žydai arba muzulmonai ar jau buvo krikštyti.

„Tai turint akyse nesunku suprasti ekonominė ir religinė politika vidurinio luomo ir per tai ir nuo jo priklausomos valdžios. Suprantama taip pat, delko vidury antros pusės XV š. Ispanijos valdžios buvo nusistatymas prieš netikinčiuosius (žydus ir muzulmonus)“... Prieš tai buvo valdžia kilmingųjų, abejingai žiūrinčių į kitų religijas.

Bet visai kitaip buvo su viduriniu luomu, kuris turėjo sunkiai kęsti nuo kito tikėjimo gyventojų konkurencijos. Kilmingieji iš maurų darbo turėjo daug naudos, o žydų amatai jiems bent nekenkė. Tuo tarpu miestų piliečiai žyduose matė naikin-

tojus savo reikalų. Kaip valdžia išsiliuosavo iš kilmingųjų įtakos, tai vidurinis luomas — miestų piliečiai reikalavo, kad ta konkurencija būtų prašalinta.

Tas reikalavimas buvo priežastis, kad valdžia išvijo žydus ir kad įvedė inkviziciją. Inkvizicija turėjo prašalinti nekrikščioniško tikėjimo ir gyvenimo liekanas ir, jei kitaip negalima, visai išnaikinti nepaklusnius. Inkvizicija buvo taip organizuota, kad į vietą vyskupo teismų, priklausomų nuo kilmingųjų ir prieš kilminguosius nieko negalinčių, buvo įvesti karaliaus teismai, kurie prieš naujai krikštytus ir jų gynėjus galėjo stoti neatsižiūrėdami į kilmingųjų interesus. Del to inkvizicija liaudyje t. y. viduriniame luome visados buvo populiari, o kilmingųjų kovojama. Juo didesnė buvo galybė didžiųjų žemės savininkų, juo didesnis buvo priešinimasis inkvizicijos įvedimui; smarkiausiai priešinosi Aragonijoje.

Tas naujas teismas (inkvizicija) buvo įkurtas Ispanijos karaliaus Ferdinando ir Izabelės pritariant popiežiui Sikstui IV 1478 m. lapkričio m. 1 d.

Apie tą Ispanijos Inkviziciją buvo paleista ir dabar leidžiama baisiausių pasakų. Tas pasakas paleido

buvusis inkvizicijos sekretorius Llorente.

Kas buvo Llorente? Tas klausimas yra svarbus, nes to žmogaus knyga yra šaltinis visų pasakų apie Ispanijos eretikų persekiojimą.

Llorente gimė 1756 m., o 1779 buvo įšventintas kunigu. Jau 1782 m. buvo vikaras generalis vyskupijos Calahiva. Būdamas toje vietoje jis susinešė su masonais. Masonų dėka jis buvo paskirtas vyriausiu inkvizicijos sekretoriumi 1789 m. Madride. Bet jau 1791 m. pakliuvo į nemalonę ir buvo iš sostinės išvytas. Į malonę jį vėl priėmė ministeris Godoy, kuriam reikėjo įrankio atimti baskų provincijoms laisves ir sulmti jas į valdžios absoliutizmą. Šitą dalyką reikėjo mokslo būdu pateisinti. Tai Llorente, kaipo despotizmo įrankis, parašė tris tomus baskų provincijų istorijos ir stengėsi įrodyti, kad tos provincijos neteisėtai nori sau laisvės. Galima suprasti, kokia ten istorija turėjo būti. Kai 1808 m. Napoleonas I, prancūzų ciesorius, Ispanijos karalių privertė atsisakyti nuo sosto ir Ispanijos karalium pastatė savo brolį Juozapą, Ispa-

nijos patriotai pradėjo kovą už savo tėvynės laisvę. Llorente tada stovėjo ne savo tautos pusėje, bet svetimų grobikų pusėje, ir kai prancūzai naikino Ispanijos vienuolynus, jis pasinaudojo proga ir pralobo iš vienuolynų ir Bažnyčios turtų; vėliau jis buvo kaltinamas, kad prisisavinęs 11 milijonų; bet kad tai nebuvo galima įrodyti, buvo paleistas. Išvijus prancūzus iš Ispanijos, jis buvo ištremtas, kaipo išdavikas. Jis nuvyko į Paryžių ir ten 1817—1818 m. parašė inkvizicijos istoriją. 1820 m. jam ir kitiems ištremtiems buvo dovanota, ir jis mirė Madride 1823 m.

Kad jis buvo buvęs kunigas ir paskui metęs kunigystę ir Bažnyčią tai jis, iškreipdamas faktus, savo inkvizicijos istorijoje norėjo apšmeižti Bažnyčią.

Kad jis ten netikėtinų dalykų rašė, dabar jau nėra abejojimo. Vienas protestantas istorikas rašo: „Llorentės veikalas taip yra prisigėręs tendencijos nupiešti inkviziciją kaipo juodą Bažnyčios dėmę ir Ispanijos pražūtį, kad paduotoms žinioms, ko tiksliausiai pirmiau neištyrus, visai negalima tikėti“. (Schäfer, Beiträge zur Geschichte des spanischen Protestantismus und der Inquisition. Götersloh 1902, I, 25).

Ar Ispanijos inkvizicija buvo Bažnyčios ar valstybės įstaiga?

Galima sakyti, kad Bažnyčios, bet visai paimta į rankas neaprėžtos valdžios ir naudojama valstybės tikslams. Popiežiams priekaištų del Ispanijos inkvizicijos daryti negalima, nes ji buvo atimta iš jų įtakos. Popiežiai, tiesa, galėjo skirti didįjį inkvizitorių, bet į jo darbus kištis negalėjo. Pop. Sikstus IV norėjo, kad nuo inkvizicijos išsprendimo galima būtų daryti apeliaciją į Romą. Bet Ispanijos karaliai to neleido, kad popiežius neturėtų įtakos. Popiežiai galėjo daryti tik perspėjimus ir daugiau nieko. Jie tai ir darė. Bet neklausant, jie neturėjo ką daryti.

M. Gustaitis

Jaunime, į talką!

Žiūrint į dabartinį vidurinių ir aukštųjų mokyklų gyvenimą galima pastebėti šios dvi kryptys: vieni mokiniai ir studentai, nusigrįžę nuo bet kokio pašalinio veikimo, vien tik žiūri tiesioginių mokyklos pareigų; kiti, šalia mokslo bei knygos, visu jaunos sielos varžtu veržiasi į platesnį ar siauresnį visuomeninio pobūdžio darbą, dažnai ne be nuostolių mokslui. Pirmieji geriau mokosi, antrieji daugiau lavinasi — gyvendinasi. Ką apie tai turėtų pasakyti pedagogija?

Žinoma, negali būti dviejų nuomonių, kad pirmutinis ir svarbiausias kiekvieno studiozo darbas — mokslas, knyga, lektūra. Gali kilti klausimas tik del atspėjamo nuo knygos laiko, kaip jis apversti, kaip dorai sunaudoti? Gyvenimas — geriausias patarėjas: jis, reguliuodamas žmogų su jo gabumais bei palinkimais, siūlo jaunuoliui visą eilę atatinkamų organizacijų, draugijų, kuopų. Dėtis prie jų ar ne?

Daug kas laiko jaunystę ne tikru žmogaus gyvenimu, o tik prisiruošimu arba įvadu į gyvenimą. Tokia pažiūra ne visai atatinka tikrenybę. Gyvenime, lygiai kaip ir gamtoje, yra gilus tikslingumas: žmogaus, lygiai kaip ir metų, vienas laikotarpis ruošia kitą, bet kiekvienas savo ribose yra tikras, pilnas, savarankiškas. Taigi ir jaunystė turi savo psichologiją, savo teises ir savo pareigas.

Visuomenės gyvenimas galima prilyginti užsuktam laikrodžiui: jame lygiai veikia tiek dideli ratai, tiek maži ratukai, ir tik visi drauge sudaro pilną mašineriją. Argi mažieji ratukai ne lygios reikšmės turi visumos santvarkoje su didžiaisiais ratais? Taip ir jaunimo dalyvavimas reikalingas visuomenės gyvenimui, o reikalingas ne tik su knyga rankoje, bet ir su savo organizacijomis. Žinome, pavyzdžiui, kaip daug yra nusvėrę ateitininkai mūsų valstybinės kūrybos plėtotėje.

Be to, jeigu kiekvienas žmogus privalo atsižvelgti į savo asmens, šeimynos ir tautos ateitį, tai jaunuoliui tas atsižvelgimas ypač svarbu del to, kad jam platesnė ateitis, į kurią reikia prasiskinti kelias. Tam keliui pasirinkti padeda ne vien knyga, bet gal dar daugiau aktingas sulig savo pamėgimu dalyvavimas ku-

Kun. Ign. Starkus, Šakių „Žiburio“ gimnazijos direktorius, ateitininkų kuopos patarėjas, už nuolatinį kuopos rėmimą 5 m. jubiliejinės šventės susirinkime išrinktas kuopos garbės nariu.

rioje organizacijoje. Čia turi progos pasireikšti vienas kitas kad ir ne knyginis gabumas. Ne tik svarbu tas gabumas iškelti, sulig juo pasirinkti darbui dirva, bet ir specialiai imtis jį lavinti, pradėti kaip ir iš anksto specializuotis, ruošti save vienai kuriai profesijai iš didžiulės gyvenimo programos.

Jeigu vien knyginis darbas negali jaunuolio patenkinti apskritai kalbant, tai juo labiau nepatenkins lietuvio jaunikaičio del to, kad mūsų tėvai protėviai yra buvę dažniausiai rankų darbo žmonės — artojai, gyvenę daugiau raumenimis negu smegenimis. O gamta šuolių nemėgsta, tai ir jaunosios kartos griežtas persilaužimas iš tėvų fizinio darbo į knyginį, sėdimąjį darbą, žalingai atsilieptų sveikatai ir dvasios plėtotei.

Žinome, pavyzdžiui, koki buvo daviniai Rusų laikais, kada mokyklų jaunimui uždrausta organizuotis, spiestis į kuopas: universiteto studentai kūrė slaptas draugijas, niekieno nekontroliuojamas, nepageidaujamas nei valstybei nei visuomenei; o gimnazijų moksleivija, uždrausta viešai ką gera veikti, žaidė, kazyriavo, girkšnojo.

Tai visa verčia mus manyti, jog mokintiniui naudinga prisidėti prie kokios atatinkamos jo palinkimui ir pasaulėžiūrai draugijos, kad atliekamą nuo pamokų laiką galėtų sunaudoti savo pažangai. Vis delto taisyklė: „Non multa, sed multum“, arba lietuviškai verčiant: „Daug apžiosi, mažai nukąsi“ ir čia taikintina, būtent, kad jaunuolis nesiblaškytų po įvairias draugijėles, o susitelktų į vieną kitą savo tikslui artimesnę organizaciją, nenustelbdamas tiesioginių savo pareigų. Tuomet daugiau bus naudos ir jam pačiam ir visuomenei. Taigi į talką, jaunime!

Braškutis

Del turinio ir formų.

„Ateities“ 1925 m. Nr. 11. J. G. palietė ateitininkų organizacijos labai gyvą, labai svarbų ir svarstytiną klausimą. Todel norėčiau keletą minčių prikišti.

Šiemet ateitininkai šventė 15 metų jubiliejų. Tas parodė, kad, palyginamai trumpu laiku, ateitininkai, beorganizuodami moksleiviją, yra atlikę labai žymų darbą. Prieš penkioliką metų ateitininkams suskaityti pakakdavo rankų pirštų, šiandien skaitoma tūkstančius.

Praėjusiųjų 15 metų buvo užduotis suorganizuoti, kas reikia pripažinti, gerai pavyko. Tai po Kongreso liekas uždavinys surasti organizacijai naujų formų, duoti veikimui naujų planų, kad jos narių tarpe nepasireikštų nuobodumas, pakrikimas, kad obalsio užbrėžti idealai neliktų kasdieniniu, reikšmės nedarančiu ir nieko naujo neduodančiu, apsipratimu. Sutinkant su J. G. siūlymu yra svarstytini, kaip turinys taip ir forma. Tačiau man rodos šį kartą gal svarbiau yra panagrinėti formas, nes: 1) turinys apima visą ateitininko pasaulėžiūrą, kurią ateitininkas įsisamonėja bebūdamas organizacijoje 2) formoje dažnai pareiškiami išviršiniu būdu patys turinio pagrindai.

Didžiulė ateitininkų organizacija, turi (jei taip galima išsireikšti) keturis laipsnius: sendraugius, studentų sąjungą, vyresniųjų ir pagaliau jaunesniųjų — moksleivių organizacijas. Visų yra tas pats obalsis, tie patys idealai. Tačiau at-kai skiriasi tik amžiumi, mokslinių išsilavinimu, pareigomis. Todel ir nenuostabu, kad moksleivis, tapęs jaunesniuoju ateitininku, eidamas per laipsnius, tampa pagaliau sendraugiu. Visa klausimo svarba ir yra, kaip sunormuoti pereinamuosius etapus: ar moksleivis, jaunesnysis ateitininkas ilgainiui ipso facto, tampa vis aukštesnės kategorijos, kitaip sakant, ar jį laikas pakelia, ar reikalinga tam tikras formuliaras, ceremonijos, kurių griežtai prisilaikant, nariai vis keliami į aukštesnes kategorijas. Mano manymu, laikas kelia tai laikas, bet privalėtų būti formuliaras, kurio griežtai prisilaikydamas narys gali pereiti į aukštesnį laipsnį. Iškilmingos ceremonijos žadina žmoguje ką tai nauja, nepaprasta, brangintina tolimesniame gyvenime. Be to, iškilmingi daugelio akyvaizdoje

pasižadėjimai duoda daugiau energijos branginti organizacijos idealus.

Moksleivio gyvenimas kitoks ne kaip studento. Pastarojo kitoks ne kaip sendraugio. Taip pat kitokios yra ir jų veikimo aplinkybės. Todel moksleivis ateitininkas, tapdamas studentu, kaip jaučia perėjimą iš vienos mokyklos į kitą, taip tai jaučia perėjimą iš moksleivio organizacijos į studentų sąjungą, o studentai į sendraugius. Tie perėjimai turėtų būti atliekama su ypatingomis iškilmėmis, dalyvaujant kiek galint žymesniam vyresniųjų draugų skaičiui. Čia daugiau reikėtų duoti teisių visos At-kų Organizacijos Vadui. Manau, kad baigusiojo aukštąjį mokslą studento priėmimas į sendraugius, turėtų būti pavestas Vado nuožiūrai. Tuo sendraugiai gal apsisaugotų nuo nevisai pageidaujamo At-kų Organizacijai elemento. (Kodel nepageidaujamo elemento? Naujos jėgos visada reikalingos. Red.). Eidamas prie konkrečių pasiūlymų, manyčiau, kad labai lengva būtų pritaikinti atskiriems laipsniams atskiri formuliarai.

Pirmiausia jaunesnieji ateitininkai. Šis laipsnis turėtų būti kaip ir bandymo, mėginimo organizacija. Į ją priimti ypatingų ceremonijų nereikėtų. Moksleivis duoda pareiškimą raštu, Kuopos Valdyba apsvarsto ir arba priima, arba ne. Šios organizacijos tikslas turėtų būti: 1) susipažinti su ateitininkų pagrindiniais pasaulėžiūros bruožais, 2) išmėginti, ar jo išvidinis nusistatymas su ta pasaulėžiūra sutinka. Valdybos pareiga: 1) atatinkamai sekti nario darbštumą, 2) dorinimosi ir auklėjimosi nuotaiką, 3) kaip organizacijos obalsius vykdo praktikoje, 4) duoti objektivų liudijimą vyresniųjų — at-kų kuopos valdybai pakeliant į vyresniuosius at-kus. Manau būtų labai gera, kad šiai prisiruošimo organizacijai vadovautų, bent pirmininku būtų Kuopos Valdybos skirtas asmuo, gerai pats pažįstąs ateitininkų principus.

Vyresnieji moksleiviai ateitininkai. Moksleivis, išbuvęs nustatytą jaunesniojo moksleivio laikotarpį gali tapti vyresniuoju. Kad perėjimą moksleivis labiau atjaustų, turi būti pritaikytos ceremonijos. Pirmiausia toki priėmimai turėtų būti neperdažni: du, trys metuose. Tačiau nenorėčiau sutikti su J. G. siūlytomis šventėmis, nes tas perdaug varžytų pačias iškilmes. Visų pirma visose kuopose susidarytų vieną dieną iškilmės, kas apsunkintų centro atstovų, bei svečių atsilankymą, o jie iškilmėse manau būtini, antra, nėra reikalo visą pusmetį laukti paliekant draugus neaiškioje padėtyje. Pagaliau del birželio pirmojo sekmadienio

galima būtų ir sutikti. Del Bažnytinių apeigų pilnai galima sutikti su J. G. siūlymu.

Toliau prieš priimsiant į vyresniuosius turėtų būti kvotimai prieš vyresniųjų valdybos skirtą komisiją, ar gerai susipažino su būtinais organizacijos nariui principais. Galutinai nutaria priimti valdyba, išklausius komisijos kvotimų davinių ir jaunesniųjų pirmininko liudijimo. Pirmininko liudijimas reikėtų laikyti ypatingai svarbiu. Vyresniųjų organizacijoje narys privalytų toliau stengtis, atatinkamai moksliniam brendimui, savo pasaulėžiūrą moksliškai pamatuoti. (O kaip turėtų įstoti į vyresniuosius at-kus tie, kurie nėra buvę jaunesniuosiuose? R e d.)

Be to, ateitininkai ypatingo dėmesio privalytų kreipti į mokslą ypač svetimųjų kalbų mokinimąsi, auklėjimąsi.

Studentai. Baigęs gimnaziją moksleivis ateitininkas stoja į Studentų At-kų Sąjungą. Kaip jaunesnieji yra prisiruošimo organizacija i vyresniuosius, taip vyresnieji yra prisiruošimas į studentų draugoves. Čia sunku ką nors pasakyti apie užsienio draugoves, nes tenai jos kuriamos pagal Sąjungos Centro nurodymų pagal narių skaičiaus. Čia giliau reikėtų įžvelgti į Lietuvos Universiteto draugovę, nes čia daugiau pusė abiturijentų stoja tęsti mokslo. Manau, kad nebūtų reikalo abiturijentams ateitininkams daryti kvotimus. Apie narių ateitininkiškumą turėtų liudyti kuopų valdybos, ar bent Centro Valdyba.

Gimnazija yra bendrojo lavinimo įstaiga. Stodamas moksleivis į universitetą, jau jis renkasi vieną sau geriausiai patinkantį fakultetą, kuriame specializuojasi. Panašiai turėtų eiti ir organizacijoje. Gimnazijoje moksleivis turėtų būti atlikęs bendrą ateitininkui reikalingą pasaulėžiūroje išsilavinimą. Stodamas į draugovę taip pat pasirenka sau labiausiai mėgiamą sekciją. Iš karto priima ne draugovė, bet tik atskiros specialės sekcijos. Po vieno semestro sekcijos valdyba pasiūlo draugovės Valdybai tinkamus Studentų Sąjungos draugovei narius. Draugovės Valdyba, peržiūrėjusi kuopos valdybos ir sekcijos valdybos liudijimus, priima arba atmeta kandidatus. Tačiau galutinis priėmimas yra iškilmingame posėdy kito semestro pradžioje. Tenai nariai gauna draugovės kepuraitę, juostelę ir ten prieš vėliavą pasižada ateitininkų idealams. Iškilmės privalytų, kaipo katalikams organizacijos nariams, turėti dvi dalis: 1) bažnytinę, atliekant išpažintį, išklausant mišių ir priimant komuniją, 2) iškilmingą susirinkimą, ku-

riame dalyvaujant svečiams ir seniesiems nariams būtų atliekamos ceremonijos.

Apie sendraugius esu šiek tiek užsiminęs, smulkiau nemanau liesti. Lai apie tai pasirūpina kompetentingos įstaigos.

Šios visos ceremonjos, atsargumai manau apsaugos ateitininkų organizaciją nuo nebepageidaujamo elemento ir iškilmės vers labiau gerbti organizacijos idejas.

V—a

Moteriškumas ar vyriškumas.

(Del P. R-ienės straipsnio).

Dėdama šį straipsnį Redakcija nedaro jokių pastabų del turinio esmės, nors ir turėtų padaryti. Norėdama išlaikyti objektyvumą, Redakcija susilaiko ir nori, kad ypač draugės pačios paliestą klausimą gvildentų. Į autorės daromus čia P. R-ienei priekaištus maloniai žadėjo atsakyti kitame „Ateities" N-ry pati P. R-ienė. Laukiame ir kitų draugių nuomonių. *Red.*

Autorė 1925 m. „Ateities" 9—10 Nr. iš pat pradžių metusi mintį, kad pasaulio valdovai yra vyrai, stengiasi primesti moteriai pavaldinės, o dažnai net tarnaitės, pareigas. Ta mintis yra jau nusenusi ir modernieji moterų pažangumo priešininkai randa atatinkamesnių išvadžiojimų. Tuo keisčiau girdėti panašias mintis iš moters. Visų tų kasdien mėtomų žodelyčių mintis aiški ir apsistoti čia neverta. Man daugiau rūpi čia iškeltos mintys, liečiančios moteriškumo sąvoką.

Pirmiausia autorė visai nepamatuodama nurodo, kad dalyvavimas lygiomis teisėmis su vyrais visuomenės darbe, politikoj, valdžioj moterims svetimas (kodel?). Toliau pastebi, būk moterys studijuodamos sausina protą kol išteka ir tuo viskas baigiasi ir siūlo imtis tinkamesnių mokslo šakų (kokių?) galop siūlo pirmoj eilėj susipažinti su virtuve, baigus gimnaziją važiuoti į Karmelavos ūkio mokyklą pasimokyti ir nestumti vyrų iš jų pozicijų, bet pasirinkti moteriškumą.

Iš visos minčių grandinės aiškus moteriškumo ypatybių rišimas tik su viena profesija būtent namų ruoša ir dar vienoj

kitoj straipsnio vietoj moters prigimties pareigomis šeimynoj. Kitos profesijos moteriai „svetimos“, vadinas, ne moteriškos ir jas imdama moteris stumia vyrus iš jų pozicijų ir nustoja moteriškumo. Čia man prisiminė, kad yra ir vyrų, dirbančių vadinamose moterų profesijose (amatuose), pav. virėjai. Juk niekam į galvą neatėjo tikrinti, kad vyrai virėjai yra nustoję vyriškumo. Kodel gi moteris imdama vadinamas „vyriškas profesijas“ turi nustoti moteriškumo? Čia reikalas kame kitame, tik ne moteriškumo praradime. Tiesiog, didelei vyrų visuomenės daliai ir jų įtakoj esančioms moterims nepatinka matyti moterį dirbančią drauge lygiomis teisėmis visuomeniniame darbe, moksle, politikoj. Arba jie nėra dar įpratę matyti moterį lygia sau darbininke įvairiose profesijose, arba jie nenori leisti moteriai užimti tas profesijas del įvairių nepamatuotų motyvų ir skelbia visai neteisingą moteriškumo supratimą. Juo labiau nemalonu girdėti iš moters panašias moteriškumo sąvokas liečiančias mintis. Bet tai nėra mokslus einančių moterų ir bendrai rimtesnės lietuvių visuomenės pažiūra, bet vienos kitos išimties [1]).

Kitaip vaizduojasi moteriškumą kitų tautų susipratusios moterys. Moteriškumo auklėjimo pagrindan jos stato psichinio motiniškumo ypatybes, nes supažinimas su namų ruoša ir naturalėmis moters pareigomis šeimynoj toli gražu neauklėja pirmaeilių moters moralių ir kultūrinių pajėgų. Štai ką kalba moterų pionierė (Kaip jos vardas? *Red.*) del moterų kultūrinės misijos: „Tik kai pavyks išūgdyti moters dvasinį motiniškumą ir kai šis motiniškumas taps pajėga viešajame tautų gyvenime, tuomet galėsime kalbėti apie kultūros ateitį. Motiniškumas yra moterų kultūros misija. Jaunosios moterų judėjimo kartos stato sau šį tikslą. Čia aš turiu omeny visą mokytojų, socialėj srity, mokslo ir politikos profesijose dirbančią moterų eilę.

Motiniškumas yra mylįs atsakingumas del gyvybės raidos. Su moterų motiniškumu surištas šeimynų žydėjimas. Bet su gryna naturale motiniškumo pajėga daug atsiekti negalima. Šis motiniškumas taps tik tuomet kultūrine pajėga visuomenės gyvenime, kai moterys šį prigimties turtą pavers jų esmės pagrindu, kai jos šią naturalę jėgą pavers morale ir kai išmoks šiuo maš-

---

[1]) Panašias mintis reiškia ne vien P. R-ienė, bet nesenai tą patį rašė „Lietuva“, „Rytas“, „Kauno Naujienos“ ir atskiri rimti asmens taip kalba. Mums rodos, kad autorė perdrąsiai imasi rimtumo monopolį. *Red.*

Šak'ų ateitininkų kuopos penkerių metų jubiliejinės šventės dalyviai.

Pirmoje eilėje sėdi iš kairės dešinėn: II *J. Žemaitis* (kuopos pirmininkas), V stud. *St. Lušys* (L. K. M. At-kų C. Vald. vic-pirm.), VII Dr. *K Ruginis* (Stud. At-kų Sąj. pirmininkas, šventės susirinkime kalbėjęs tema „Religinės praktikos reikšmė asmenybei išsiauklėti"), VIII kun. *Ign. Starkus*, IX *A Birbilaitė* (kuopos vice-pirm.), XII stud. *M. J. Adomaitis* (I kuopos pirmininkas, L. K. M. At-kų C. V. Sekretorius).

tabu tvarkyti viešąjį visuomeninį gyvenimą". Šias mintis pravartu būtų įsidėmėti ir mūsų jaunutei mokslus einančio moterų jaunimo kartai, kad atsikračius pigių ir miestiškų moteriškumo apibrėžimų ir neapleidus kilnesnių tikslų.

Be to, visai netikslus autorės priekaištas, kad moterys pasirenką sau svetimas mokslo šakas, sausina smegenis kol išteka arba šiaip taip baigia. Pirmiausia sausinimas smegenų daugiau tiktų vyrams, nekaip moterims, nes vyras dažnai tik mokosi, o moteris gyvena mokslu, jam atsiduoda. Ir dažniausia pasirenka moteris tokią mokslo šaką, kuri daugiau tinka jos psichiniems linkimams ir kuri daugiau gali duoti jos gyvenimo turiniui. Ji pasirenka tokią profesiją, kurioj jaučiasi tinkamiau galės savo siekimus įvykinti, savo gabumus išplėtoti. Kaip vyras, taip ir moteris turi įvairių linkimų ir gabumų; kaip vienam, taip ir antram privalo būti atdaras kelias juos įgyvendinti. Ir nuodėmė būtų prieš pačią prigimtį apibrėžti moters veikimo sritį tik šeimyna ir namų ruoša, o kitas profesijas skaityti svetimomis.

Taip pat šiandien ne naujiena, kad vedusios moterys tęsia pradėtąjį mokslą, kartais gal ir labai nelengvose aplinkybėse. Pakankamai pavyzdžių duos ir Lietuvos universitetas. Priekaištui, kad moterų mokslus nutraukia vestuvės, pieštarauja jau patys gyvenimo faktai. Bendrai imant, nebaigusių skaičiuj daug rasime ir vyrų ne tik moterų. Tam yra įvairiausių motyvų.

Baigdama noriu pabrėžti, kad nesu priešinga besimokančių moterų susipažinimui su namų ruoša. Tik jį galima gauti namuose, liaudies ar vidurinėse mokyklose, negaišinant laiko Karmelavoj. Karmelavos ūkio mokykla tinka daugiau toms moterims, kurios namų ruošą, namų ūkį pasirenka sau profesija, bet ne studijuojančioms moterims. Praktinis pasiruošimas lygiai reikalingas ir mergaitėms ir bernaičiams. Reiktų tik jį įvesti į mūsų mokyklas. Aš tik negaliu sutikti su autorės išvadžiojimais, statančiais pirmąja kiekvienos moters pareiga studijuoti virtuvę, nes kitaip ji liksianti nemoteriška.

A. A. Teklė Spudaite.

Kalėdos, Kristaus gimimo šventės—visų laukiamos šventės. Vieni švenčia Kalėdas besidžiaugdami krikščionybės idejomis, kiti džiaugiasi paprastu šabloniśku džiaugsmu patys gerai nežinodami, kodel. Po platųjį pasaulį išsisklaidę šeimos nariai stengiasi susirinkti į vieną būrelį, kur būtų ramumas, švelnumas, džiaugsmas. Visi gyvena švenčių nuotaika... Ir per praėjusias 1925 m. Kalėdas visi džiaugėsi, tik Spudų šeima nepatyrė džiaugsmo — iš jų tarpo išsiskyrė tėvams mylima dukrelė, broliams

seselėms gera sesutė Teklytė. Gruodžio 25 d. naktį Spudų šeimą aplankė ne mylimas svetelis iš tolimo krašto, bet tyliais žingsniais atėjo nematoma, nelaukta nekviestoji viešnia. Kaip kiekvieno mūsų neužmirš toji juodoji viešnia, taip ir Teklytės ji neužmiršo, atėjo, apdengė savo apsiaustu ir kietai suspaudusi savo glėby tarė: „Užmik saldžiai, vaikeli"... ir ji užmigo... Ne, ji pabudo naujam gyvenimui, kur Rojaus Sodai amžinai žydi, kur žvaigždėmis takai išbarstyti, kur amžinas pavasaris, kur amžina Gyvybė ir Meilė...

Teklė mirė. Liūdi jos motutė ir seselės, gailisi at-kai(ės) netekę vienos darbininkės, gailisi ir Šiaulių gimnazijos III laidos

abiturientai, prisiminę savo draugę, kuri pirmoji apleido mūsų pasaulį. Ji nebegrįš, o kad ilgiau patvertų mūsų atminty, noriu šį tą dar priminti.

Teklė gimė, rodos, 1902 m. Gataučių kaime Linkuvos parapijoj (Šiaulių apskr.). Mokslą ėjo Mintaujoj, Linkuvoj, Šiauliuose ir Lietuvos Universitete Kaune. Paskutiniu laiku buvo jau Kedainių gimnazijos mokytoja ir studentė—betrūko vieno semestro, kol būtų baigusi un-tą. Aš pažinau ją būdamas šeštoj klasėj, kada 1919 m. ji iš Linkuvos atvažiavo į Šiaulių gimnaziją. Ji savo išvaizda ir savo gabumais nebuvo iš tų, kuriais paprastai stebimasi. Ji buvo gera mūsų draugė, linksma, švelni, geros valios ir gerų norų mergaitė.

Ypač pabrėžtinas Teklės, kaip ir visos Spudų šeimos, religingumas. Religijos tiesos jai buvo ne vien proto arba vien širdies dalykas, bet ir proto, ir širdies, ir valios kartu. Religijos praktika jai buvo ne paprotis ar pareiga, bet gyvas gyvenimo reikalas. Kaip kūnas reikalauja kasdieninės duonos, taip jos siela reikalavo Amžinosios Duonos. Todel ji buvo Liet. Un-to ateitininkų burelio uoli narė. Ją sergančią du kartu atlankė kunigas su Šv. Sakramentu, ir ji sakės tais momentais esanti visai laiminga, nors ir ligos slegiama. Todel nereikia stebėtis, kad ji tyliai, ramiai ir be baimės sutiko nekviestąją viešnią, kuri atidarė jai vartus į amžinuosius Rojaus Sodus. „Dabar užmigsime visi, ir ilgai ilgai miegosime, bet paskui vėl pabusime“, buvo jos paskutinieji žodžiai.

Teklė buvo jautri, geros širdies mergaitė. Jei kas pasiskųsdavo, ji stengdavos tuoj padėti. Ji negalėdavo klausyti nesusijaudinusi liūdnų ir nelaimingų atsitikimų. Del savo jautrumo ji dažnai net nuo draugių-gų kentėdavo.

Ateitininkų organizacijoj ji nebuvo vadinamųjų „pirmųjų“ eilėse. Tačiau koks darbas jai buvo pavedamas, visada ji su atsidėjimu stengdavosi atlikti. Ji uoliai dalyvavo, kaip Šiaulių gimnazijos taip ir un-to mergaičių at-kių kuopelėj. Tačiau ji nebuvo tų narių mergaičių skaičiuje, kurios bekovodamos del moters teisių, stengiasi išsilaužti iš savo moteriškos psichikos, puola ypač į politikos sritį, o dažnai nemato, kad jos dėdamosi pasiliuosavusios iš vyrų įtakos, kaip tik viską matuoja vyrišku matu ir dirba pagal vyrų idealus. Teklės moteriška intuicija neleido iškrypti iš naturalaus moteriškumo ribų. Ji nors nebuvo at-kų vadų skaičiuje, tačiau kartais ir gana žymias pareigas atlikdavo. Sakysim, per II At-kų Kongresą ji buvo prezidiumo narys.

Mes dar gyvieji tebegyvename praėjusio Kongreso įspudžiais, o to Kongreso vienas šulas štai ilsisi Linkuvos kapuose. Į juos palydėjo tėveliai, broliai, sesutės ir keli draugai, atvežę vainikus. Mes ateitininkai už jos vėlę pasiųskime maldas prie Aukščiausiojo Sosto.

J. Grinius.

A. A. Emilija Lelešaite.

Šių metų sausio m. 8 dieną 11 valandą atsiskyrė su šiuo pasauliu Mariampolės A-kų Kuopos narė Emilija Lelešaitė.

Sausio m. 10 dieną rytą sveikina Emiliją saulutė pirmaisiais savo spinuuliais, bet ji to nejaučia ir, nešama savo klasės draugų, su kuriais bendrai dirbo per pusketvirtų metų, keliauja į amžinosios ramybės vietą, Mariampolės kapus.

Emilija gimė 1906 m. kovo m. 11 dieną Gudinės kaime. Baigus pradžios mokyklą, įstojo į Mariampolės Mokytojų Seminariją. Čia mokslo darbą dirbant, palengva įsigali pas ją džiova, kuri, kaip kirminas, graužia šį jauną organizmą ir galutinai visai parbloškia.

Būdama Mokytojų Seminarijoj gerai mokėsi. Be to, aktingai dalyvavo organizacijoj. Savo moralinį gyvenimą stiprino, dalyvaudama Eucharistininkų Būrely. Neužmiršo ir taip pat pavasarininkų ir dirbo jų tarpe.

Per tuos pusketvirtų bendro darbo metų neteko pastebėti jos suniurusios, neteko išgirsti iš jos rūsčių, pašaipos ir tuščių žodžių, bet priešingai — visumet buvo rimtai linksma, draugiška ir atvira. Ji tartum šypsojosi gyvenimui, bet mirties dalgis ją anksti pakirto.

Ji savo trumpu gyvenimu parodė mums tikrą žmoniškumo pavyzdį, ko reikalauja ir mūsų obalsis: „Visa atnaujinti Kristuje".

Brangi drauge, iš ten, kur tik Gėris ir Grožis viešpatauja stiprink mus šioje žemės kelionėje. *A. Valaitis.*

A. A. Juozas Briaukus.

Nusiminę liūstame, trokštame išvysti tą, kuris mus nesenai džiugino, linksmino... Bet veltui... Žiauri negailestingoji mirtis nuskynė, malonų džiuginantį žiedą. Mirė Juozas vos besiruošiąs į uolių tėvynės darbininkų eiles. Iš jo laukė darbų plati visuomenė, laukė paramos jo tėveliai, broliai, sesutės. Bet štai... Jo kūnas jau sustingęs... Jį pridengė šalta žemelė. Jo veide visumet spindėdavo gyvybė ir džiaugsmas; jo jauna, plasdanti širdis, troško siekti to, kas aukšta, gražu ir kilnu. Jis troško šviesos netik sau, bet ir visai žmonijai; jis pamilo kilnų, šventą idealą „Visa atnaujinti Kristuje," ir pasiryžo eiti per gyvenimo audras į svajų viršūnę, kurioje spindi ir šviečia dieviška laimė.

Visą, Prienų „Žiburio" gimnazijos, nuo I—V klasės, mokymosi laiką, buvo uoliu ateitininkų nariu, be to, kuopelės pirmininku.

Atvažiavęs iš ilgų, ar trumpų atostogų, pasisveikinęs su draugais, pirmiausia paklausdavo apie kuopos reikalus: „Ar paruo-

šiai, drauguži, susirinkimui referatą, paskaitą?“ Ir per susirinkimus Juozas savo draugams būdavo nuoširdus...

Visi jį mylėjo, kiekvienas karčiose valandose jį paguosdavo... Bet nuožmi liga š. m. gruodž. mėn. 10 d. pakerta jo gyvybę. Apleidžia Juozas šią vargų žemę.

Palaidotas Prienų kapuose.

Sudiev, tau idėjos drauge! Ilsėkis ramybėje su Kristumi, belaukdamas mūsų! *K. A-nis.*

Mūsų veikimas.

Šakių ateitininkų jubiliejinė šventė.

Šaklų ateitininkai be šventės aprašymo yra prisiuntę ir savo 5 metų veikimo apžvalgą. Bet kadangi apžvalgoj medžiaga nevisai susistematizuota ir todel visa apžvalga perilga, tai Redakcija atidėjo ją kitam kartui, bijodama perdaug apsunkinti žurnalą apžvalgomis ir aprašymais. Sukaktuvių proga dedami ir atvaizdai iš Šakių at-kų gyvenimo. Atvaizdų klišės gamintos pačių šakiečių lešomis. *Red.*

Praslinko gražios vasaros dienelės. Prabėgo atostogos. Štai jau niurusis rudenėlis atėjo mūsų atlankyti.

Nors gamta apmirus, bet jaunuolių sielose yra gražesnis pasaulis. Ten slepias sidabriniai žvaigždynai, skaidrios dausos, amžiais žibančios saulės, neišsemiamas gėris ir grožis. Randasi jaunuolių būriai, kurie po Kristaus vėliava eina į kovą su gyvenimu. Tai ateitininkai.

Bet, kad idealai nuolat spindėtų skaisčiu žvaigždele kievieno ateitininko širdyje, reikalinga išsklaidyti visas žvaigždelę temdančius debesėlius ir parodyti jau linkstantiems po sunkia gyvenimo našta tikrą Kristaus idealų kilnumą ir gražumą. Tuos darbus atlieka daromos atskirose kuopose įvairios šventės, konferencijos. Kiekvienam ateitininkui labai malonios iškilmės, daromos gimtajame kampelyj, savo mokslo įstaigoj. Tokios iškilmės įžiebia į kiekvieno širdį naują gyvybės ugnį, primena pareigą dirbti, parodo tikrąjį kelią.

Tokia šventė įvyko šių metų (1925) lapkričio mėn. 22 dieną Zanavykijos sostinėje, Šakiuose š. m. at-kų kuopos sukaktuvėms paminėti.

Negaliu praeiti šiek tiek nepaminėjęs Zanavykų krašto, jos sostinės. Zanavykija — lygumų šalis. Ten nerasime nei aukštų kalnelių, puošiančių šalį, nei gilių daubų, nei sraunių verpetingų upių. Kur tik pažvelgsi aplinkui, visur tik plačios, žalios lygumėlės, papuoštos gražiomis sodybomis, tankiais alksnynais ir beržynėliais, tik maži upeliai raižo lygumas. Kalnų gyventojams gal liūdna, nyku būtų mūsų šalyje. Bet lygumų gyventojams labai maloni ta šalis.

Nelinksma, nepuiki nė pati Zanavykijos sostinė. Ji ramiai ilsis paskendus Siesarties slėnyje. Nors nepuikūs jos namai netraukia praeivio akies, nors negarsi praeitimi, bet ji mums brangi. Čia gyveno V. Kudirka, Ed. Steponaitis. Čia mūsų švietimo žvaigždė „Žiburio“ gimnazija. Ji teikia mums žinių, ruošia Zanavykijai darbininkų. Iš to mokslo židinio išeis ne vienas darbuotojas gal kils ir vienas kitas lygumų dainius. Tie mūsų veikėjai pakels Zanavykijos šalį, pakels jos sostinę, papuoš nemirštamais darbais, užžiebs tautiečių širdyse idealų meilę...

* * *

Štai, atėjo senai lauktoji diena — Šakių ateitininkų kuopos jubiliejinė šventė. Nors gamta apsidengus gedulos šydu, nors žiaurusis ruduo viešpatauja gamtoj, bet jaunuolių veidai linksmi, jų dvasioje džiaugsmas.

Sekmadienio rytas. Jau skamba bažnyčios varpai, skelbdami pasauliui jaunimo šventę. Jaunuoliai, gražiai eilėsna išsirikiavę, skuba bažnyčion. Prasideda pamaldos. Bažnyčioj sužiba daugybė žvakių. Linksmai sugroja vargonai. Iš jaunų krūtinių išsiveržia galinga giesmė. Ji, susiliejusi su vargonų balsu, skrieja per plačiąsias erdves prie Aukščiausiojo sosto. Jaunuolių širdys kyla drauge su giesmės aidu.

Ateina susikaupimo valandėlė. Nutyla vargonai. Perstoja giesmės. Nužengia Aukščiausias į jaunuolių širdis, papuošia jas nevystančių rožių žiedais, išsklaido liūdesio debesėlius, užžiebia spindinčias žvaigždes.

Baigiasi pamaldos. Ateitininkų himno žodžiai pripildo bažnyčios sienas...

Po pamaldų jaunuolių pulkai skuba gimnazijos rūmuosna į bendrus pusryčius (surengtus Gerbiamojo mūsų Patarėjo, Gimnazijos Direktoriaus kun. Ign. Starkaus), į „agape“. Pusryčiuose dalyvauja mūsų draugai — studentai, Dr. *K. Ruginis*, keli ateitininkų Centro Valdybos nariai. Visus jungia maloni, šeimyniška atmosfera. Kyla kalbos. Paliečiama vienas kitas Zanavykijos dalykėlis. Prisimenama mūsų dainiai: Vaičaitis, Turčiniškis, Kudirka ir kt. Gimnazijos Direktorius duoda trumpą Šakių Gimnazijos istoriją ir išreiškia norą, kad tas, taip sunkiose apystovose įsikūręs mokslo židinys, būtų tikra Zanavykijos žvaigždė.

Centro Valdybos atstovas *St. Lušys* turiningoje kalboje išreiškia džiaugsmą, kuriuo jam tenka dalyvauti Zanavykijos šventėje ir skatina tvirtai susijungti broliškos meilės ryšiais į vieną nedalinamą kūną.

Pasibaigė pusryčiai. Renkamės parodos salėn. Viena draugių, atidarydama parodą pažymi meno reikšmę. Menas kelia kilniuosius žmogaus jausmus, tobulina, švelnina širdį.

Nors ir ne labai gausi meno paroda, nors ir ne labai daug meno kūrinių, tačiau yra keletas gana gerai atvaizduotų mūsų tautiečių tipų. Visus stebina įpykusio Mozės paveikslas: Mozė

grįžta nuo kalno, nešdamas akmens lentelėse išrašytus Dievo įsakymus, ir pamato izraelitus garbinančius aukso veršį; paima apmaudas Mozės širdį, pyktis sukausto jo žvilgsnį; jis meta akmens lentelės; jo veide smarkus įtužimas.

Vienur - kitur matyti gražūs gamtos vaizdeliai; istorinės vietos, ypač Vilniaus pilis, primena mūsų karžygių darbus, mūsų prosenių galingą dvasią, primena mūsų pareigą ginti tėvynę nuo priešų.

Parodoje piešiniais daugiausia figuruoja, jau baigęs Meno mokyklą Kaune, A. Tomašaitis ir jaunesnysis ateitininkas A. Rumelaitis.

Viena klasės siena nukabinėta veikimo diagramomis. Diagramos parodo, kaip gera veikti sekcijomis. Nors paskutiniais metais mūsų kuopoje buvo nesusipratimų, bet sekcijose veikimas ėjo paprasta vaga.

Taip pat gražus mūsų šafirografuotų leidinėlių rinkinys. Cia randasi jaunesniųjų ateitininkų „Kanklės“ ir „Vėversėlis“, mergaičių at-kių — „Sesutė“, bernaičių — „Minčių Vainikas“ ir „Židinys“.

Neatsilieka nė mūsų ateitininkės, drobių audėjėlių sesutės. Nors jos neaudžia plonųjų drobių, kuriomis senovėj garsėjo mūsų sesutės, bet vis delto žymią parodos dalį užima jų rankų darbeliai, gražūs siuvinėliai, gėlių vaizdeliai.

Ir džiaugias jaunos ateitininkų širdys, matydamos meno kūrinius, matydamos, kad siekiama tai, kas gražu. Ir išsiveržia džiaugsmo dainos iš visada jaunų krūtinių.

Iškilmingas susirinkimas. Renkamės išpuošton gimnazijos salėn. Nors salė nepuiki, neužbaigta, šaltis veržiasi vidun, bet sieloje ramu, šilta.

Susirinkime dalyvauja gimnazijos mokytojų personalas, mūsų draugai — studentai, Dr. K. Ruginis, jaunesnieji ateitininkai ir dalis Šakių katalikiškos inteligentijos. Išrenkamas prezidiumas. Kuopos Patarėjas Kun. *Ign. Starkus* pakviečiamas garbės pirmininku.

Prisimenama mirusieji draugai, kurie žengę bendrais keliais jau nukeliavo į Meilės ir Grožio viešpatiją. Jie ilsis Ramybės rūmuose. Jų kapams berželiai - svyruonėliai liūdnas daineles dainuoja, bet jų sieloc drauge su mums švenčia iškilmingą dieną ir pina mums laurų ir rožių vainikus.

Giedamas ateitininkų himnas.

Po jo prasideda sveikinimai. Centro Valdybos vardu sveikina *St. Lušys.*

Dr. *K. Ruginis* sveikina Vyriausios Ateitininkų Valdybos, Studentų At-kų Centro Valdybos, Lietuvių Katalikų Mokytojų S-gos ir savo vardu. Jis pažymi, kad, švęsdami šią šventę, mes padedame pagrindą šio krašto istorijai. Reiškia linkėjimus, kad Šakiai virstų tikru Zanavykijos židiniu, kuris burtų apie save visas zanavykų pajėgas, kad mūsų dabartinė paroda duotų pa-

grindą Zanavykų muzėjui. Tik tada mes nenutolsime nuo savo šalies, tik tada spiesimės apie vieną židinį, kada prie jo mus riš praeitis.

Dar sveikinama Pavasarininkų, Lietuvos Ūkininkų Sąjungos, Liet. Kat. Moterų Draugijos vardu. Perskaitoma sveikinimas studentų, išėjusių iš Šakių at-kų kuopos. Gaunama sveikinimai iš kitų ateitininkų kuopų (Marijampolės, Pilviškių, Gižų, Naumiesčio). Visi sveikinimai linki, kad mes, peržiūrėję savo penkių metų darbuotę, pamatę praėjusį gyvenimą, drąsiai žengtume idealų keliais.

Penkerių metų darbuotės apžvalgą daro J. Tamošaitis. Iš apžvalgos pasirodo, kad mūsų kuopa, nors ir padaro klaidų, bet vis dar žengia idealų keliu, stovi po vėliava „Visa atnaujinti Kristuje".

Labai turininga buvo Dr. *K. Ruginio* paskaita: *„Religinės praktikos reikšmė asmenybei auklėti"*. Gerbiamasis prelegentas nurodė, kad žmogus bus laimingas tada, kai jo dvasia ir kūnas bus harmoningai ūgdyti. Dvasiai išsiūgdyti būtinai reikalinga religinės praktikos. Žmogui negana žinoti, kas gera; jam reikalinga įprasti dorai elgtis.

Kaip gera klausytis tokios paskaitos. Kiekvienas žodis, kiekviena mintis giliai smenga širdin.

Klausykim savo vadų! Jie pramynę mums pirmuosius takus ir toliau neužmiršta rodyti tinkamą kelią.

Po paskaitos G. Kuopos Patarėją Kun. *Ign. Starkų*, už jo nuopelnus mūsų kuopai, susirinkimas entuziastingai pakelia į kuopos garbės narius.

Toliau seka kalbos. Kalba Kun. Patarėjas. Kalba draugai studentai. Jie džiaugiasi galėdami dalyvauti tokioje šventėje. Ragina nenuilstamai dirbti, rengtis gyveniman, tarnauti idealams.

Dar kartą suskamba gimnazijos sienose ateitininkų himno žodžiai. Dar kartą jaunuolių sielos kyla su himno garsais į žvaigždėtas padanges.

Jau manot, kad visa užsibaigė? O, dar ne! Dar bus Zanavykų teatras.

Gražiomis dekoracijomis išpuoštoje scenoje pasirodo artistai. Vaidinama J. Gr. *„Pavasariui švintant"*. Vaizduojama pirmieji mūsų veikėjai, jų vargai — nelaimės, kurias iškentė del rusų persekiojimų.

Dar perskaitoma poema „Auka"(Jn. T.). Sudainuojama kelios dainelės. Iškilmės baigiasi. Jos pasibaigė... Bet ne... dar ne! Dar mūsų sielose šventė. Dar skamba ausyse ateitininkų himno žodžiai. Dar kartojoma mintyje Dr. Ruginio paskaitos turinys. Dar gilinamasi į dramos charakterius.

Peržvelgėme savo penkių metų darbuotę. Pamatėme savo klaideles, nukrypimus. Patyrėme kelius, kuriais ėjome. Eikim tik tiesiaisiais keliais, ženkim artyn prie idealo. Lai būna ši šventė uo akstinu, kuris nuolat primintų gyvenimo takus.

Lai kiekviena kuopa švenčia toklas šventes. Lai kiekviena kuopa kuria atskirą ateitininkijos centrą. Mus vienys bendros idejos, bendri idealai. Suburs į vieną vainiką sostinėje daromi kongresai, konferencijos, suvažiavimai. Atskira kuopa yra tas žiedelis, iš kurių susideda gražusis ateitininkijos vainikas. Koki bus atskiri žiedeliai, toks ir visas vainikas. Ugdykim gražius žiedelius ir pinkim gražiųjų rožių vainiką. Tat:

„Stokime drąsus į kovą garbingą,
Dirbkim, krutėkim del Lietuvos!“

1925—XII—24 d. *Ps. A.*

Ateitininkų gyvenimo kronika.

C. Valdyba lapkričio mėn. 29 d. nutarė ir jaun. at-kus aprūpinti nario bilietėliais. Sudaryta komisija projektui išdirbti.

Anketą, išsiųstą bendrais organizacijos reikalais, pirmoji grąžino Kalvarijos kuopa gruodžio 2 d. kitos ir dabar dar laukia.

Loterija. Žemaitės at-kės „Vaidilutei“ paremti rengia rankdarbių loteriją.

Stud. A. Staliorаitytė, C. Valdybos mergaičių reikalų vedėja š. m. sausio m. 9 d. aplankė Naumiesčio (Šakių ap.) kuopą visuotiname sus-me ir laikė paskaitą „Tolimesnis kelias“.

Ateitininkų kursai. 1925 m. gruodžio 28 ir 29 d. Kaune įvyko ateitininkų organizaciniai kursai. Juose dalyvavo apie 200 moksleivių. Kursuose skaitė paskaitas *prof. Pr. Dovydaitis, prof. Dr. J. Eretas, Dr. K. Ruginis, p. Ladigienė, B. Žukauskas.* 28 d. vakare kursų dalyviai Valst. Teatre žiūrėjo H. Ibseno „Helgolando Kovotojų“. 29 d. lig pietų buvo atskirų sekcijų bei grupių pasitarimai, po pietų paskaitos, o vakare Liaudies namų valgykloj įvyko bendra vakarienė; po vakarienės visi dalyviai gražiai pasilinksmino.

Šiaulių ateitininkės š. m. sausio 16 d. šventė 4 metų savo savarankiško veikimo sukaktuves. 4 val. p. p. įvyko iškilmingas posėdis, kuriame be mergaičių dalyvavo bernlukai ir atvažiavusieji į iškilmes iš Kauno svečiai—studentai (apie 13, kurių dauguma buv. Šiaulių gimnaz. mokiniai). 7 val. vak. prasidėjo vakaras. Buvo suvaidinta 3 veiksmų Vydūno misterija „Mūsų Laimėjimas“. Po vaidinimo buvo atlikti keli plastikos ir baleto dalykėliai; paskui padeklamuota, padainuota. Geriausiai pavyko plastika ir baletas. „Mūsų Laimėjime“ buvo jaučiamas kai kurių vaidintojų nepasiruošimas. Bendras iškilmių įspūdis geras.

Simano Daukanto Sem. at-kai sausio 16 d. suruošė savybės vakarą. Programa buvo skystoka.

Vedė. Stud. at-kas *Juozas Katilius* vedė stud. at-kę *Anelę Šaltenytę.* Linkime laimingo gyvenimo.

Juozas Mičiulis, buv. „Ateities“ Red. Blaivybės konferencijoj š. m. sausio 3—5 d. atstovavo Panevėžio priešalkoholinį biurą ir buvo išrinktas į Konferencijos prezidiumą.

Kauno kuopa š. m. sausio 16 d. išsirinko naują visiems Kauno at-kams pirmininką d-gą *Simonaitį* ir priėmė laikiną reguliaminą kuopos reorganizacijai.

Pilviškiai š. m. sausio 24 d. šventė savo kuopos šventę.

Kauno moksleivių at-kų abstinentų sekcija gyvuoja jau treti metai. Sekcijos steigėjas *S. Sužiedėlis,* dabar studentas, sekcijos veikimą paremia ir dabar.

Sekcijoj yra 115 narių, nariai veik iš visų Kauno aukštesniųjų mokyklų. Š. m. lapkričio m. 22 d. sekcija šventė savo dviejų metų gyvavimo sukaktuves.

Šventė buvo pradėta pamaldomis Tėvų Jėzuitų bažnyčioj 8 val. ir užbaigta bendra vakariene Liaudies Valgykloj.

Ukmergė. 1925 m. gruodžio 1 d. Ukmergės Valst. Gimnazijos Pedagogų Taryba leido ateitininkams viešai veikti mokyklos rūmuose. Teisės siaurokos: nariais tegali būti pradedant tik V-ta klase; žemesnių klasių mokiniams griežtai draudžiama; kuopos sendraugiams—studentams taip pat uždrausta lankytis į susirinkimus mums padėti...

Vilkaviškis. Š. m. sausio m. 13 d. įvyko Vilkaviškio—jaunesniųjų at-kų visuotinis susirinkimas, kur išrinkta nauja valdyba: V. Stankevičius—pirm., V. Gavėnas—vicepirm., Čiaučionas—sekretorius, L. Jasulaitytė—iždin., ir Literskis—narys. Revizijos komisijon išrinkti: J. Kudžma, V. Kazickaitė ir V. Šulinskas.

Jonava. Čia š. m. sausio m. 6 dieną progimnazijos salėje vietinės at-kų moksleivių kuopos buvo surengtas viešas vakaras.

Buvo statoma „Gaila ūsų“ 1 veiksmo komed. Po vaidinimo buvo šokiai, žaidimai, bufetas ir t. t. Publikos buvo neperdaug, bet visi buvo patenkinti, nes suvaidinta neblogai.

Gryno pelno gavo virš 100 litų, kuris skiriamas ateitininkų knyginui praplatinti.

Seda. 1925 m. lapkričio m. 26 d. įvyko visuotinis Sedos vidurinės mok. ateitininkų susirinkimas, padedant stud. *St. Lūšiui* ir vietinei p-lei mok. *J. Žukauskaitei.* Mokinių skaičius nedidelis (90—100) tačiau ateitininkų kuopoje dalyvauja 40 narių.

Šakių jaunesnieji ateitininkai pradeda dirbti geriau, ne kaip kitais metais. Šiemet veikia 3 kuopelės: 1) Mergaičių kuopelė; 2) III klasės bern. k. ir 3) IV-klasės bern. k. Narių yra 41. 12 mergaičių ir 29 bernaičiai. Jaun. at-kams padeda dirbti vyresnieji at-kai. Šiemet įsisteigęs visuomenininkų būrelis, narių yra 29.

Alytus. 1925 m. lapkričio m. 8 ir 22 dienomis įvyko Alytaus at-kų kuopos visuotinis sus-mas. Jame skaitytos paskaitos: „Idejos“ ir „Mes ir gyvenimas“, taip pat padarytas pranešimas apie dabartinį kuopos stovį. Iš paskaitų ir pranešimo priimta rezoliucijos, kuriose matyti narių pasiryžimas, kas iki šiol buvo negera, dabar pataisyti.

1925 XI-10 d. įvyko Eucharistininkų steigiamas sus-mas. Išrinkta Valdyba ir Globėjas, kun. A. *Žigas*.

Įsteigta „Visuomenininkų Klūbas“. Jo tikslas: padėti Pavasarininkų Rajono Valdybai, t. y. kiekvieną sekmadienį, arba šiaip reikalui esant, lankyti pavasarininkų kuopas ir joms duoti įvairių nurodymų.

Kuopos istorijai ir tradicijoms sudaryti yra išrinkta trijų asmenų komisija.

Kuopoj suorganizuotas 83 asmenų kuopos choras.

1925 XI-28 d. įvyko kursistų kuopelės vakaras. Buvo vaidinama. „Piktoji Gudrybė“ ir „Alkanas Jonukas“.

Mariampolė. 1925 m. lapkričio m. 14 d. buvo suruoštas at-kų kuopos vakaras. Vaidino Adatos „Užburtas Kunigaikštis“. Buvo plastikos dalykėlių. Susišelpimo Komisija suruošė loteriją.

1925 m. lapkr. m. 21 d. suruoštas jaunesniųjų at-kų vakaras. Vaidino „Kuprotas oželis“. Gerai pavyko. Trys mergaitės gražiai padainavo tris daineles. Buvo taip pat plastikos pratimų.

Š. m. sausio m. 23—24 d. Mariampolės eucharistininkai šventė penkerių metų sukaktuves. 23 d. parapijos bažnyčioj — konferencija ir išpažintis. 24 d. — pamaldos; po pamaldų pas Vargd. Seseles buvo agapė su turininga pragrama. Dalyvavo daug svečių, buvusių Būrelio narių.

Knyga ir menas

A. R. Niemi. **Liettualainen Kirjallisuus.** 116 kuvaa ja liitekartta. Helsingissä Kunstannusosakeyhtiö Otava, 1925. Hinta 45 mk. (*Lietuvių literatūra* su 116 paveikslų ir žemėlapiu, išleista Helsinkiuose. Otava b-vės 1925 m.; kaina 45 mk. = apie 11 litų. 232 pusl.).

Suomija, kurios sūnus parašė šį veikalą, yra geografišku žvilgsniu tolimiausia mūsų Pabaltės kaimynė, tačiau širdingo draugiškumo atžvilgiu ji yra artimiausia. Skaisčių naktų ir tūkstančių ežerų šalies šviesiaplaukis mėlynakis suomis, kentęs savo tėvynės panašią buitį su mūsąja, pilnai suprato ir atjautė mūsų vargus. Kiek kietas yra jų šalies rausvasis granitas, tiek minkštos, bet patvarios jų širdys. Jie mūsų šalį įsivaizduoja, kaip romantingą, turinčią gražią, dideliais žygiais pasižymėjusią praeitį. Bet puikiai žino ir mūsų kentėtus po rusų jungu vargus. Ir todel dabar susidomėjo mūsų nepriklausoma tėvyne, jos gyvenimu. Tai parodo jų spauda, kuri po apsilankymo į mūsų kraštą jų choro (Suomen Laulu) ir žurnalistų nesiliauja dar vis rašiusi apie Lietuvą. Tas jų tikras mūsų šalimi susidomėjimas teko patirti ir įsitikinti ir šias eilutes rašančiam. Su suomiu bekalbėdamas junti, kaip jo

rimtos melsvos akys godžiai žiūri ir nori vis daugiau patirti žinių apie Lietuvą.

Čia minimas veikalas parašytas Helsinkių universiteto profesoriaus Dr. A. R. Niemi, kuris buvo pats Lietuvą aplankęs, tyrinėjęs lietuvių dainas, mokęsis lietuvių kalbos, taigi, su Lietuva apsipažinęs. Jis gražiai kalba lietuviškai ir labai myli lietuviškas dainas. Įžangoje pasisako, kad dar savo veikalo nenorėjęs leisti, norėjęs dar sekti ir išstudijuoti nepriklausomos Lietuvos gyvenimą, o tik paskui parašyti. Tačiau nuolat skatinamas didelio susidomėjimo Lietuva ir raginamas žymesnių veikėjų ryžosi savo tautą supažindinti su mūsų literatūra ir visuomeniniu gyvenimu. Taip pat kukliai prisipažįsta, kad jis jautęs pareigą atsilyginti už savo 1910—12 m. apsilankymą Tilžėje, Kaune, Vilniuje ir Karaliaučiuje.

Savo veikale jis liečia lietuvių dainų plėtojimąsi, XVI, XVII, XVIII š. m. lietuvių literatūrą. XIX šimtmetį padalina atskirais periodais: 1801—1864 m., 1864—1904 m. (čia dar išskirta 1864—1883 m.). Mini „Aušros", „Šviesos" ir „Varpo" laikotarpius. Paskutiniame skyriuje apima 1904—1924 m. laiką. Taigi veikale apimta visa lietuvių literatūra ir dainos. Knygos gausiai išpuoštos paveikslais, tiek Lietuvos vaizdais, tiek rašytojų atvaizdais, ir dar pridėtas Lietuvos žemėlapis. Tai visos ypatybės, kurios knygą daro įdomia, gerai gali painformuoti ir patraukti į save skaitytoją. Estetiniu atžvilgiu knygos pasižymi nepaprastai gražiu išleidimu, geru popieriu, dailiu šriftu ir dar dailesniais paveikslais.

Prof. Niemi šiuo savo veikalu patarnavo suomiams, norėdamas juos su mumis arčiau supažindinti. Jeigu gi šitas veikalas būtų išverstas į mūsų kalbą, tai turėtume šioje srity geriausį veikalą. Štai kaip svetimieji mus pralenkia tokioj dirvoje, kuri mūsų jau senai turėtų būti išarta. Profesoriaus Niemi padėta daug darbo, daug tyrinėta (tai parodo naudojamų knygų sąrašas, tiek mūsų pačių, tiek svetimų autorių, apie tai rašiusių).

Po šios apžvalgos jaučiuos nusikaltęs, pavadinęs prof. Niemi svetimu. Jis yra mums dabar artimesnis už savus, nes darbais mokėjo įrodyti, kaip jis myli tą visų apleistą ir skriaudžiamą šalį. Jis tą darbą pasišventusiai dirbo ne del garbės ir savo naudos, bet vien tik mūsų šalies naudai. Taigi tesuteikia Visagalis, kurio Apvaizda jis tiki, daugiausia pasisekimų jo darbuose. Mes gi, vien sūnišku nuolankumu tos šalies, apie kurią jis rašo, reiškiame padėkos už širdingą triūsą. *K. Antanas.*

J. Elango. **Aegade hääl.** Valimik mõtteid alkoholismi-ja karskus küsimuse kohta. Tartus. 1925. Šioj knygutėj estų kalba patiekiamos mintys apie alkoholizmą ir abstinenciją.

Stephan Beissel S. J. **Die Verehrung der Heiligen.** Betrachtungspunkte für Feste der Heiligen. Freiburg i. Br. 1925, Herder. 183+VIII kaina 4,5 vok. mok. Čia iškeliamos įvairios krikščioniškos dorybės pagrįstos šventųjų gyvenimo pavyzdžiais ir jų raštais. Tai graži apmąstymų knyga.

Logos, filosofijos laikraštis. Redaguoja *prof. Pr. Dovydaitis* V metai N 2 Kaunas, 1925 m. Šiame Nr. Prof St. Šalkauskis duoda kultūros filosofijos metmenis. Tai visai naujas ir vertingas dalykas lietuvių mokslo literatūroj. Nemažiau vertas dėmesio ir ir kitas to paties autoriaus straipsnis „Tikrasis patriotizmas ir jo reiškimosi lytys. Prof. Pr. Kuraitis rašo apie B. Paskalį, kaip filosotą, ir P. Natorpą, žinomą Marburgo filosofinės mokyklos atstovą. Be minėtų yra dar straipsnių profesorių A. Gylio, O. Folkio, B. Andriuškos ir menin. I. Šlapelio.

Haufo Pasakos su paveikslais. Vertė *J. Balčikonis.* 2-s leidimas. Švietimo Ministerijos leidinys. Kaunas, 1925, 350 psl. Kaina 8 lit. Pasakos tinka skaityti ne tik vaikams bet ir suaugusiems, jei jie nori pagyventi ramioj sveikų minčių ir gražių vaizdų atmosferoj. Šis pasakų rinkinys dar skaitytinas del lengvos gražios kalbos. Tik gera kalba parašytus raštus skaitydami išmoksime gerai lietuviškai rašyti ir kalbėti.

„Pavasario" Sąjunga 1924—1925. Redagavo stud. *K. Berulis.* „Jaunimo vado" knygynėlis N 1. Čia paduota „Pavasario" Sąjungos veikimo metinė apysaka. Yra dalykų, kurie takto atžvilgiu nelabai pagirtini. Kas nori pažinti P. S. darbus, tas turėtų ją įsigyti.

Mokykla ir Gyvenimas 1905—1925. Lietuvos Mokytojų Prof. S-gos 20 metų sukaktuvėms paminėti jubilėjinis numeris. 1925 m.

Vaidilutė. **„Tėviškė"**, Romanas. I dalis. Kaunas, 1926 m. „Krivulės" leidinys 288 psl. „Lietuvos Žinios" (1926 m. Nr. 7) rodos, šį kartą bus visai tiesą pasakiusios apie šį romaną, rašydamos: „Netikęs ir Vaidilutės „romanas"... Jei rašytoja pretenduoja į lietuvių Parnasą... tai visų pirma reiktų ne tik Vaidilutei, bet ir daugeliui à la Vaidilutė mūsų beletristams, išvaikyti iš savo „kurybinių tėviškių" menkučius geismų vergus."

Jaunimo Vadas, žurnalas skiriamas jaunimo vadų organizacinei praktikai, metodikai ir auklybai. Nr. 1 (11) 1926. IV metai. Tai buvusis „Pavasarininkų Vadas". Šis Nr. suredaguotas pagal Europos panašių žurnalų pavyzdį. Kiekvienas at-kas turėtų jį įsigyti. „J. V." redaguoja mūsų draugas stud. *K. Berulis.*

Mūsų laikraštėliai.

„Ateities" Redakcija gavo iš kelių kuopų laikraštėlių, žurnaliukų ir nori čia viešai jais pasidžiaugti.

„Ateities Spindulys", Seinų ateitininkų kuopos laikraštėlis. 1925—6 m., gruodžio mėn. Nr. 2. Laikraštukas nedidelis, bet labai gražus. Jis yra laimingas, nes turi porą darbščių ir gabių vyrų. V. Staniukynas yra nupiešęs puikų viršelį ir visumet skoningai puošia laikraštėlio puslapius turiningais vaizdeliais ypač iš ornamentikos srities. J. Trakiškis bene rodos ir Amerikos „Giedros"

bendradarbis, duoda laikraštėliui pluoštus savo poezijos ir šiaip rašinėlių. Yra ir kitų.

Šitame „At. Sp.“ numeryje galima rasti ir tokių straipsnių, kaip „Ekskursija į Alpes“, paskum vienas vertimas iš prancūzų kalbos. Tas laikraštėlį labai gerai atestuoja. Ir dailumo ir turinio atžvilgiu jis pavyzdingas.

„Ateities Žiedas“, Šiaulių ateitininkų kuopos laikraštis. 1925 met. Nr. 2—3. Kaina 50 c. Šitas laikraštukas visus nukonkuruoja savo formato didumu (in folio). Viršelis pieštas, simboliškas, nors ne taip dailus, kaip seiniečių, viena kita puošmena ir tekste. Turiny plačiai figuruoja šiauliečiai poetai: K. Gelvainis ir St. Būdavas, kartais jau ir kitur pastebimi. Laikraštis turi turiningą abstinencijos skyrių.

Pažymėtini šio numerio straipsniai: redaktoriaus „Klaidos klaidelės“ rimta kuopos gyvenimo kritika ir A. Briedžio „Neužmirškime senovės“. Paskutiniame rašoma apie rinkimą ir saugojimą senovinių kultūros palaikų, ypačiai tautosakos. Jei šiauliečiai, draugo paraginti, ims šitoj srity dirbti, tai bus labai ir labai geras dalykas. Tautosakos dirva tebelaukia arėjų. Straipsniukas ir „Ateity“ nesidrovėtų pasirodyti.

Tiesa, kuo ne užmiršau pažymėti, kad laikraštį leidžia Šiaulių ateitininkų kuopos vardu f i l o s o f ų-l i t e r a t ų sekcija. Redaguoja K. Korsakas.

„Sesutė“, Šakių ateitininkių kuopelės laikraštėlis. 1925 m. lapkričio mėn. Nr. 22. Nusiminę turime pastebėti, kad tik vienos šakietės mums džiaugsmo nepavydėjo. Kitų mergaičių laikraštėlių negavome. Šakiečių „Sesutė“, rūtomis ir kitomis gėlėmis apkaišyta, daro malonaus įspūdžio. Viršelis net su seiniečių „At. Sp.“ gali konkuruoti. Įspudingas mirusiųjų gedejimo dienos aprašymas. Ir bendrai, reikia pasakyti, šakiečių „Sesutė“ liūdna, melancholijos skraiste apsisiautus. Nors tai dar nėra juodi pesimizmo debesys, bet jaunų dienų džiaugsmai turi būti giedresni, šviesesni.

„Ateities Spindulėlis“, Šiaulių L. K. M. jaunesniųjų ateitininkų kuopelės mėnesinis laikraštėlis. 1925 m. gruodžio mėn. Nr. 2. Viršelis ir iliustracijos vidutiniški. Yra, nors dar neįsigalėjęs, juokų skyrius. Jaunieji šiauliškiai draugai, matyti, bus geri žurnalistai. Reklamos reikšmę jie gerai supranta, kaip ir jų vyresnieji. Jie griežtai nusistatę prieš degtinę, prieš alkoholį, todel kiekviena proga pasūdo laikraštėlio skiltis gražiomis ir reikšmingomis citatomis.

„Pirmoji Kūryba“, Rietavo ateitininkų būrelio ir kuopos leidžiamas mėnesinis laikraštėlis. 1925 m. gruodžio mėn. Nr. 2. Be iliustracijų! „Pirmoji Kūryba“ — pirmutinė kregždė iš Žemaičių. Rietaviškiai jauni, bet darbštūs. Laikraštis pilnas kūrybiško užsimojimo. Net drama rašoma. Tai yra komedija „Sugriautas gyvenimas“. Rietaviškiai savo laikraštėlį apkaišė didžių vyrų, Lie-

tuvos ir pasaulio, išminties žiedais, labiau, kaip kiti. Tur būt, iliustracijų vietoje. Vedama kuopos gyvenimo chronika. Laikraštį redaguoja A. Šidlauskas. Malonu, kad rietaviškės draugės savo laikraštėlyj labai aktyvios. Drožia greta berniukų savo rašinius ir gana! Kitur to nematome.

„**Židinys**“, 1925 m. gruodžio mėn. Nr. 12. Šakių at-kų kuopos laikraštėlis. Viršelis papuoštas senovės Graikų kolonomis. Neiabai gražus, bet rimtas.

Turiny gražus beletristikos dalykėlis „Ąžuolo pasaka“. Jis vienas užima 18 puslapių ir turi literatūrinės reikšmės. Draugas P. A. turi beletristo gabumus. Antras šio laikraštėlio vertingas dalykas — „D o r o s p a g r i n d a s“, rimto straipsniuko tęsinys.

Puikus „Židinio“ sumanymas vesti tautosakos skyrių „Tautos žiedai“. Šiame numery duodama viena graži liaudies daina. Šitu pavyzdžiu turėtų pasekti ir kiti laikraštėliai.

„**Pirmieji Žiedai**“, mėnesinis Utenos ateitininkų kuopos laikraštėlis. 1925 m. Nr. 5—6. Viršelis margas, kaip genys. Ir kryžius, ir saulė, ir knygos, ir gėlės ir, pagaliau... voro kartuvės... Tekste gražus D.L.K. G e d i m i n o paveikslas ir Vilniaus pilis. Šitas numeris kaip ir skirtas Vilniaus gėdulos dienai. Labai daug apie Vilnių prirašyta. Puiku, puiku! Didesnioji raštų dalis Skausmų didvyrio parašyta. Pasirodo ir vienas dramaturgas Juodasai Varnas. Spausdinama jo drama „Nelaimingoji meilė“.

Tai ir visi, mus aplankę laikraštėliai. Mes tikime, kad ir kitos kuopos pradės savo leidinius „Ateičiai“ siuntinėti. Jauniems redaktoriams, rašytojams ir dailininkams mes mielai atsiteisime draugiškais patarimais, duosime vieną kitą kritišką nurodymą.

Visi atsiųstieji laikraštėliai šafirografuoti.

J. T.

Padėkos.

I

Kuopoms ir asmenims malonėjusiems mus sveikinti Kalėdų ir Naujųjų Metų sulaukus širdingai dėkojame.

„Ateities“ Redakcija ir Administracija.

II

K u n. V a i l o k a i č i u i, paaukojusiam šimtą litų vadų kursų išlaidoms padengti, C. Valdyba taria ateitininkų nuoširdų dėkų.

III

Ž e m a i č i ų A t e i t i n i n k ų C e n t r u i ir kuopoms sveikinusiems su šventėmis tariame nuoširdų dėkų.

L. K. M. At-kų C. Valdyba.

IV.

Alytaus Ateitininkų Kuopos Dvasios Vadovui, Kun. A. Ž i g u i, paaukojusiam kuopos knygynui 43 knygas taria širdingą padėkos žodį *Alytaus At-kų Kuopos Valdyba.*

Rimčiausios žinios.

Simaniukai ir „Žvaigždės“ namų gyventojos Kaune dainuoja: Trokštam, trokštam... vakarų, o Olimpo viešpats težada leisti į mėnesį tik vieną vakarą pašokti. Kas bus broleliai, kas bus sesulės? Simaniukai ir „Žvaigždės“ at-kai sumanė pabėgti iš Kauno kuopos ir sudaryti sau atskirą kuopą-vienuolyną. Toks vienuolynas, kaip spėjama, nebus nuobodus.

Iš Belgijos L. Effort papildydamas aną kartą tilpusią telegramą praneša, kaip lengviau galima prikelti organizcaiją.

Štai telegrama:

7) Darykite tik tiek, kiek yra būtina, o jei narys stengiasi daugiau didesniu darbštumu ir ypatingu užsidegimu nuveikti, įtarkite jo darbus.

8) Užtęskite, kiek galima, nario mokesčio mokėjimą arba visai nemokėkite.

9) Neužsiimkite naujų narių kalbinimu, tai yra Valdybos dalykas, ar ne taip?

10) Būkite visumet pasiruošę atsisakyti ir prie to kalbinkite savo draugus.

11) Susirinkime balsuokite už tokią rezoliuciją, namie visai priešingai elkitės.

Sendraugių balius. Vieną gražų vakarą sukilo mūsų sendraugiai pramiklinti senus kaulus. Buvo pakviesti, išskyrus Redakciją visi centrai, centreliai ir dailiosios lyties atstovai. Kaip ten buvo skaitytojams praneš radio patys sendraugiai. Laukite!

„Ašaros“ gimnazijoj prasiplėtė šepšeliados liga. Operacijai daryti ieškomas specialistas. Jei nesusiras jo gimnazijoj, bus paskelbtos varžytynės.

Laiškas į redakciją.

Gerbiamoji „Ateities“ Redakcija!

Šių metų „Ateities“ 11 num. kronika maloniai minėja mane mokslą baigus ir linki man sekmingai darbuotis. Tardamas Brangiesiems Draugams nuoširdžiausią ačiu, neiškenčiu nepasisakęs, kad aš nerandu mūsų Tėvynėje nieko gražesnio ir brangesnio už kilniuosius „Ateities“ idealus ir Lietuvos auksaširdžio, skaisčiažiedžio, žalialapio Jaunimo Pažibas, jų Vykintojus—Ateitininkus.

Iš to aišku, kaip yra brangūs Gerbiamosios „Ateities“ Redakcijos linkėjimai, kuriuos aš giliai širdin įsidėjau.

Dieve, padėk Ateitininkams viską atnaujinti Kristuje, — laiminga bus mūsų Tėvynė „Ateities“ idealams įsigyvenus. Džiaugiuos turėdamas galimybės skaitytis Ateitininkų sendraugiu.

Su aukšta pagarba

Kun. Tilvytis—Žalvarnis.

Marijampolė, 1925 m. gruodž. m. 6 d.

Pranešimai.

Kooperatyvėliai, esantieji prie at-kų kuopų prašomi kuogreičiausia pranešti apie savo būklę M. At-kų Centro Valdybai.

Kuopos neatsiuntusios anketų tepasiskubina sausio mėnesyje atsiųsti. *L. K. M. At-kų C. Valdyba.*

Redakcijos atsakymai.

Vi-liui. Eilėraščių negalima spausdinti — visai silpni. Rodos, kad draugas nebūsi poetu, nors šiaip daug protinio sugebėjimo yra; poezijai reikia tam tikro jausmo — su juo žmogus gema, o draugas to neturi.

Nemunėliui. Tuo tarpu, į „Ateitį" dėti negalim—atidavėm „Pavasariui". Bet draugo poezija gerėja. Tik daugiau tikro jausmo, o ne aklai rimus rinkti.

Juozui. Ar dr-gas supranti pats, ką rašai?.. Gaila mums tamstos, nes, rodos, galėtum geriau parašyti.

V. Miliukui. Gal vieną eilėraštį pataisę ir įdėsim — atrodo nekrologas; kiti—silpnesni, nes žymu pamėgždžiojimas vyresniųjų poetų.

Sragui. Straipsnelio nedėsim: jo mintys nenaujos ir neįdomios, pabaigoj, net neteisingos. Ir „Sapnas" menkas.

Aidui. Tamstos misterija, toli gražu, ne misterija. Jei būtų didesniu sugebėjimu parašyta, tai gal ir būtų šis tas išėjęs, bet dabar... Yra labai gražių minčių, ypač pabaigoj, bet jos nenaujos ir forma menka.

Novos Svyruonėliui. Rašinėlis silpnas: neišlaikytas vienodos stilius, nei poetinė forma. Patariame draugui daug knygų skaityti. Toliau, tikimės, geresnių dalykų mums parašysi.

Daumantui. Labai malonu mums, kad draugas pasižadi bendradarbiauti. Bet šiuo kart dr. eilėraščiai dar silpnoki, žymu pamėgždiojimas; stilius perdaug išdidus ir išpūstas, daug beprasmių žodžių ir posakių. Reikalinga daugiau nuoširdumo, tikrumo.

Vaidotui. Dėku už pasižadėjimą bendradarbiauti. „Ateities" mes dovanai nesiuntinėjam. Draugo atsiųstieji raštai netinka — silpni. Tikimės, parašysi geresnių.

Angelei. Atsiųstojo straipsnio negalim dėti. Jei dr. sutiktum, mes ji siųstume „N. Vaidilutei". Patariame daugiau pasiskaityti geresnės kūrybos ir prašom mūsų nepamiršti.

St. Širmunėliui. Rašinys be formos - spausdinti negalima.

Iksui. Satyros dalykėlis silpnas. Jame grynos satyros nei jumoro visai nėra.

Pakalnių Žiedui. „Jį undinės paviliojo" turbūt vėliau, pataisę, įdėsim. Prašom siuntinėti daugiau.

Salanginui. Draugui sekasi rašyti. Gal iš atsiųstųjų ką nors ir panaudosime. Prašom bendradarbiauti.

Šlaustui. Klysti drauguži, manydamas, kad rimų suderinimas sudaro poezija. Ankščiau atsiųstieji geresni.

Miško Jonui. Rašinėlį atidavėm „Sargybai".

Aneliūnui. Eilėraščiai silpni. Nedėsim.

Alytaus kuopos pirmininkui. Tamstos atsakymo iš Alytaus į žinutę, tilpusią „At.": N 11 kronikoj nedėsime. Perdaug jau ji karštai parašyta. Kaip žodžiai „Netikėtai sugauta", taip ir kiti buvo parašyti be blogo noro. Jei mes savo tarpe del smulkmenų pradėsime karščiuotis, tai tikrai pradėsime nesusikalbėti. Tamstos atsakymo turinį pranešėm C. V. Pirmininkui. Manom, jis atkreips į visa reikalingą dėmesį.

P. Matusai. Jūsų straipsnis netilps.

Visiems bendradarbiams, už atsiųstus raštus širdingai dėkojame. Kas tiks, patalpinsime. Laukiame daugiau.

Redaktorius J. Grinius. **Red. pavad. A. Januševičius.**
Spaustuvė „RAIDĖ" Kaune

Turi viską žinoti! Ar tikrai nori?

Skaityk įdomiausią dienraštį „Rytą“!

„RYTO“ žinios greitos ir teisingos. Ką „Ryte“ skaitai anksti rytą, kituose laikraščiuose randi tik popiet, ar rytojaus dieną. Taigi būtinai skaityk ir kitiems pasakyk, kad gerdamas kavą ar arbatą skaitytų „RYTĄ“.

„RYTE“ rašo žinomi Lietuvoje publicistai. „Rytas“ duoda tikrų žinių iš Lietuvos. Jis taip pat gerai nušviečia politinį, partinį ir ekonominį gyvenimą.

Bet visko neišpasakosi. Sužinosi viską pats skaitydamas

„RYTĄ“

Taigi neatidėliok, šiandien pat užsisakyk „Rytą“ ištisiems 1926 metams.

„RYTO“ kaina:

Pristatant į namus metams 62 litai, mėnesiui 6 litai. Siunčiant paštu, metams 50 litų, mėnesiui 5 litai. Užsieniuose: metams 100 litų mėnesiui 10 litų. (Vokietijai, Latvijai ir Estijai taikomas Lietuvos tarifas.)

Užsisakyti galima kiekvienoje pašto įstaigoje.

ANTRAŠAS:

Kaunas, Ožeškienės gatvė 3 Nr. but. 2.

Tautiečiai! Neužmirškite, užsisakyt 1926 metams

„RYGOS BALSĄ“

„RYGOS BALSAS“ vienintelis Latvijoje lietuvių savaitinis laikraštis ir kaipo tokis juo labiau lietuvių visuomenės privalėtų būt palaikomas ir remiamas bent jojo užsisakymu.

Kaina Latvijoj ir Lietuvoj 6 lat. arba 12 litų metams.

Adresas: Riga, Katolu iela Nr. 21.

„Ateities“ kaina:

Lietuvoje metams	15 lt.
Užsieniuose metams . . .	20 lt.
Atskiras num. — . . .	1.50 ct.
Moksleiviams imant kuopose	1 lt.